

63532/4

AVANT-PROJET D'ORDONNANCE SUR LES
FUNERAILLES ET SEPULTURES

LE GOUVERNEMENT DE LA REGION DE
BRUXELLES-CAPITALE,

ARRETE :

Le Ministre-Président, chargé des Pouvoirs locaux, est chargé de présenter au Parlement de la Région de Bruxelles-Capitale le projet d'ordonnance dont la teneur suit :

CHAPITRE I. Disposition générale

Article 1er. La présente ordonnance règle une matière visée à l'article 39 de la Constitution.

Elle s'applique à la Région de Bruxelles-Capitale.

CHAPITRE II. Définitions

Art. 2. Pour l'application de la présente ordonnance, l'on entend par :

1° cimetière : lieu géré par une commune ou une intercommunale dans le but d'accueillir tous les modes de sépultures prévus par la présente ordonnance;

2° cimetière cinéraire : lieu géré par une commune ou une intercommunale, réservé exclusivement à l'inhumation ou la dispersion des cendres résultant de la crémation des corps. Sauf indication contraire, les règles applicables aux cimetières sont applicables aux cimetières cinéraires;

3° ossuaire : monument mémoriel fermé, situé dans le cimetière, où sont rassemblés les ossements ou cendres des défunts après qu'il ait été mis fin à la concession de sépulture;

VOORONTWERP VAN ORDONNANTIE OP DE
BEGRAAFPLAATSEN EN DE LIJKBEZORGING

DE BRUSSELS HOOFDSTEDELIJKE REGERING

BESLUIT:

De Minister-President, belast met de Plaatselijke Besturen, wordt ermee belast aan het Brussels Hoofdstedelijke Parlement het ontwerp van ordonnantie voor te leggen, hetgeen luidt als volgt:

HOOFDSTUK I. Algemene bepaling

Artikel 1. Deze ordonnantie regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 39 van de Grondwet.

Ze is van toepassing in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

HOOFDSTUK II. Definities

Art. 2. Voor de toepassing van deze ordonnantie wordt verstaan onder:

1° begraafplaats: plaats beheerd door een gemeenten of intercommunale met als doel alle vormen van lijkbezorging te ontvangen die voorzien zijn door deze ordonnantie.

2° asbegraafplaats: plaats beheerd door een gemeenten of intercommunale, exclusief voorbehouden voor de begraving of uitstrooiing van assen die het resultaat zijn van de crematie van een lichaam. Zonder tegenstrijdige aanwijzing zijn de regels die van toepassing zijn op begraafplaatsen van toepassing op asbegraafplaatsen;

3° doodsbeenderhuisje: een gesloten herdenkingsmonument gelegen in de begraafplaats, waar de beenderen of as van de overledenen worden verzameld nadat hun grafconcessie beëindigd is;

4° contrat d'obsèques : contrat régissant les dernières volontés d'une personne conclu entre, d'une part, un particulier et, d'autre part, un notaire, une entreprise de pompes funèbres, une compagnie d'assurance ou tout autre organisme habilité à cet effet ;

5° indigent : toute personne sans ressources ou disposant de ressources insuffisantes pour couvrir ses besoins élémentaires, en référence à la loi du 26 mai 2002 concernant le droit à l'intégration sociale ;

6° cérémonie funéraire neutre : toute cérémonie ne se revendiquant d'aucune conviction religieuse ou d'aucune conviction philosophique non confessionnelle et permettant le recueillement auprès de la dépouille mortelle.

7° établissement crématoire : endroit où les dépouilles mortelles sont incinérées, où les urnes cinéraires peuvent être inhumées ou mises en cellule de columbarium et où les cendres peuvent être dispersées ;

8° personne qualifiée pour pourvoir aux funérailles : la personne désignée par le défunt par voie de testament ou, à défaut, un de ses héritiers ou ayants droit ou, à défaut, la personne qui durant la dernière période de la vie du défunt a entretenu avec celui-ci les liens d'affection les plus étroits et fréquents de sorte qu'elle puisse connaître ses dernières volontés quant à son mode de sépulture ;

9° proche : le conjoint, le cohabitant légal, les parents, les alliés ou les amis.

CHAPITRE III. Des lieux de sépulture

Section 1. Des cimetières et établissements crématoires communaux ou intercommunaux

Art. 3. Chaque commune dispose d'un cimetière au moins. Toutefois, plusieurs communes peuvent s'associer pour disposer d'un cimetière intercommunal.

Les communes et les intercommunales peuvent créer un cimetière cinéraire.

4° uitvaartcontract: een contract dat de laatste wilsbeschikking van een persoon regelt en dat gesloten wordt tussen een privépersoon enerzijds en een notaris, een begrafenisonderneming, een verzekeringsmaatschappij of gelijk welke daartoe gemachtigde instantie anderzijds;

5° behoeftige: een persoon die geen middelen heeft of over onvoldoende middelen beschikt om te voorzien in zijn elementaire behoeften, met verwijzing naar de wet van 26 mei 2002 betreffende het recht op maatschappelijke integratie;

6° neutrale uitvaartplechtigheid: elke uitvaartplechtigheid die niet afhangt van een religieuze overtuiging of een filosofisch niet-religieuze overtuiging die de ontvangst toelaat in aanwezigheid het stoffelijk overschot;

7° crematorium: plaats waar de stoffelijke overschotten worden gecremeerd, waar de asurnes kunnen worden begraven of in een columbarium kunnen worden geplaatst en waar de assen kunnen worden uitgestrooid;

8° persoon bevoegd om in de lijkbezorging te voorzien: de persoon die via testament door de overledene aangewezen is, of, bij gebreke hieraan, één van zijn erfgenamen of rechthebbenden of, bij gebreke hieraan, de persoon die gedurende de laatste periode van het leven van de overledene met hem nauwe en frequente affectiebanden heeft onderhouden zodat hij zijn laatste wil wat betreft zijn wijze van lijkbezorging heeft kunnen kennen;

9° nabestaande: de echtgenoot, de wettelijke samenwonende, de bloed- en aanverwanten of de vrienden.

HOOFDSTUK III. Begraafplaatsen

Afdeling 1. Gemeentelijke of intercommunale begraafplaatsen en crematoria

Art. 3. Iedere gemeente beschikt over ten minste één begraafplaats. Meerdere gemeenten kunnen zich evenwel verenigen om over een intercommunale begraafplaats te beschikken.

De gemeenten en de intercommunales kunnen een asbegraafplaats oprichten.

Seule une commune ou une intercommunale peut créer et exploiter un établissement crématoire.

Chaque commune ou intercommunale tient un registre des cimetières dans lequel sont inscrites toutes les opérations prévues par ou en vertu de la présente ordonnance.

Le Gouvernement détermine la forme et le contenu du registre des cimetières.

Tout cimetière et tout établissement crématoire disposent d'une parcelle d'inhumation des urnes, d'une pelouse de dispersion, d'un columbarium et d'un ossuaire.

Tout cimetière dispose d'une parcelle des étoiles réservée aux foetus nés sans vie entre le 106ème et le 180ème jour de grossesse ainsi qu'aux enfants mineurs.

Hormis le cas d'impossibilité liée au manque d'espace disponible, tout cimetière dispose également d'une parcelle permettant le respect des rites funéraires des convictions religieuses et philosophiques reconnues. Ces parcelles sont intégrées dans le cimetière, sans qu'une séparation physique puisse exister entre celles-ci et le reste du cimetière.

Art. 4. L'emplacement du cimetière est déterminé par le plan d'aménagement.

Quand il n'y a pas de plan d'aménagement prévoyant l'emplacement du cimetière, la décision du conseil communal ou de l'organe compétent de l'intercommunale relativement à cet objet se fonde sur les avis des organismes ou administrations que le Gouvernement désigne. Cette décision est soumise à l'approbation du Gouvernement.

La création d'un établissement crématoire est soumise aux mêmes conditions.

Le Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale fixe les critères de création et d'exploitation des cimetières et des établissements crématoires. Il organise le contrôle du respect de ces critères.

Art. 5. Les cimetières et les établissements crématoires sont clôturés de manière à faire

Enkel een gemeente of een intercommunale kan een crematorium oprichten en beheren.

Elke gemeente of intercommunale houdt een register bij van begraafplaatsen waarin alle verrichtingen worden geregistreerd voorzien door of onder deze ordonnantie.

De regering bepaalt de vorm en inhoud van het register van begraafplaatsen.

Iedere begraafplaats en ieder crematorium beschikken over een urnenveld, een strooiweide, een columbarium en een doodsbeenderhuisje.

Iedere begraafplaats beschikt over een sterretjesweide voor tussen de 106e en de 180e dag van de zwangerschap doodgeboren foetussen alsook voor minderjarige kinderen.

Behoudens wanneer hiervoor geen plaats beschikbaar is, beschikt elke begraafplaats tevens over een perceel dat de eerbiediging van de funeraire riten van de erkende erediensten mogelijk maakt. Deze percelen worden in de begraafplaats geïntegreerd en er mag geen materiële scheiding bestaan tussen het perceel en rest van de begraafplaats.

Art. 4. De ligging van de begraafplaats wordt aangegeven in het plan van aanleg.

Is er geen plan van aanleg waarin de ligging van de begraafplaats is aangegeven, dan wordt de desbetreffende beslissing van de gemeenteraad of het bevoegde orgaan van de intercommunale gebaseerd op het advies van Leefmilieu Brussel en wordt zij vastgesteld op het advies van de organismes en/of administratie die de regering aanduidt. Deze beslissing behoeft de goedkeuring van de Regering.

Voor het vestigen van een crematorium gelden dezelfde voorwaarden.

De Brusselse Hoofdstedelijke Regering bepaalt de criteria voor de oprichting en het beheer van crematoria. Hij organiseert de controle op de naleving van deze criteria.

Art. 5. De begraafplaatsen en de crematoria worden zo omheind dat de doorgang en het

obstacle, dans la mesure du possible, au passage et aux vues.

Art. 6. Les cimetières et établissements crématoires communaux sont soumis à l'autorité, à la police et à la surveillance des autorités communales, qui veillent à ce qu'aucun désordre ni acte contraire au respect dû à la mémoire des morts ne s'y commettent et à ce qu'aucune exhumation n'ait lieu sans autorisation du bourgmestre.

Dans les cimetières et établissements crématoires intercommunaux, les compétences visées à l'alinéa 1er sont exercées par les autorités de la commune sur le territoire de laquelle le cimetière ou l'établissement crématoire est établi.

Art. 7. §1. Lorsque de nouveaux emplacements destinés aux inhumations ont été aménagés, le conseil communal ou l'organe compétent de l'intercommunale fixe la date de cessation des inhumations dans les anciens cimetières.

Ceux-ci restent dans l'état où ils se trouvent sans qu'il puisse en être fait un usage quelconque pendant cinq ans au moins.

Le conseil communal ou l'organe compétent de l'intercommunale arrête la publicité que recevra la décision de fermeture.

§2. A l'expiration du délai fixé au §1er ou cinq ans au moins après la dernière inhumation, l'inscription au registre des inhumations faisant foi, la délibération du conseil communal ou la décision de l'organe compétent de l'intercommunale ordonnant le changement d'affectation des terrains des anciens cimetières est soumise à l'approbation du Gouvernement.

Toutefois, ni fouille, ni travaux de fondation ne sont autorisés sans l'accord préalable de l'organisme ou de l'administration que le Gouvernement désigne à cette fin.

§3. A défaut de décision fixant une date de cessation des inhumations, le conseil communal ou l'organe compétent de l'intercommunale peut également décider le changement d'affectation d'un ancien cimetière, s'il s'est écoulé dix ans au moins depuis la dernière

zicht in de mate van het mogelijke belemmerd worden.

Art. 6. Gemeentelijke begraafplaatsen en crematoria vallen onder het gezag, de politie en het toezicht van de gemeenteverhuden, die zorg dragen dat er geen wanorde heerst, dat er geen handelingen in strijd met de eerbied voor de doden worden verricht en dat er geen opgraving plaatsheeft zonder verlof van de burgemeester.

Op de intergemeentelijke begraafplaatsen en in de intergemeentelijke crematoria worden de in het eerste lid bedoelde bevoegdheden uitgeoefend door de overheid van de gemeente waar de begraafplaats of het crematorium ligt.

Art. 7. §1. Wanneer nieuwe voor begraving bestemde ruimten aangelegd zijn, bepaalt de gemeenteraad of het bevoegde orgaan van de intercommunale de datum waarop niet meer begraven wordt op de oude begraafplaatsen.

Deze worden in de staat gelaten waarin zij zich bevinden; gedurende ten minste vijf jaar mag er generlei gebruik van worden gemaakt.

De gemeenteraad of het bevoegde orgaan van de intercommunale bepaalt hoe de beslissing tot sluiting zal worden bekendgemaakt.

§2. Na verloop van de in § 1 bepaalde tijd of ten minste vijf jaar na de laatste begraving, waarbij de inschrijving in het begravingsregister als bewijs geldt wordt het besluit waarbij de gemeenteraad of de beslissing waarbij het bevoegde orgaan van de intercommunale een andere bestemming geeft de beslissing waarbij de gemeenteraad een andere bestemming geeft aan de gronden van de oude begraafplaatsen, ter goedkeuring voorgelegd aan de Regering.

Delvings- en funderingswerken mogen echter niet worden uitgevoerd dan met de voorafgaande instemming van de organen en/of administratie die de Regering hiervoor aanduidt.

§3. Wanneer er geen beslissing is die bepaalt vanaf welke datum niet langer meer begraven wordt, kan de gemeenteraad of het bevoegde orgaan van de intercommunale eveneens beslissen een andere bestemming te geven aan een oude begraafplaats als er ten minste tien jaar zijn verlopen na de laatste begraving op

inhumation dans celui-ci, l'inscription au registre des inhumations faisant foi.

Dans ce cas, la délibération du conseil communal ou la décision ou de l'organe compétent de l'intercommunale ordonnant le changement d'affectation du cimetière ne peut sortir ses effets qu'un an après qu'elle ait été prise et pour autant qu'une copie de la délibération ou de la décision ait été affichée pendant un an à l'entrée du cimetière.

Les dispositions du §2 sont également d'application.

Section 2. Des concessions

Art. 8. Le conseil communal ou l'organe compétent de l'intercommunale peut accorder des concessions de sépulture ou de columbarium dans les cimetières respectivement communaux ou intercommunaux.

Dans le cas d'un cimetière communal, le conseil communal peut déléguer ce pouvoir au collège des bourgmestre et échevins.

Une même concession ne peut servir qu'à son titulaire, à son conjoint, à son cohabitant légal et à ses parents ou alliés, sauf si le titulaire de la concession a exprimé sa volonté auprès de l'autorité communale par un acte écrit en établissant une liste des bénéficiaires.

Une même concession peut servir, soit aux membres d'une ou de plusieurs communautés de vie, soit aux personnes qui en expriment chacune leur volonté auprès de l'autorité communale.

Pour les personnes qui au moment du décès de l'une d'elles constituaient un ménage de fait, une concession peut être demandée par le survivant.

Une demande de concession peut être introduite au bénéfice de tiers.

Art. 9. §1er. Les concessions sont accordées pour une durée maximum de cinquante ans.

§2. Sur demande introduite par toute personne intéressée avant l'expiration de la période fixée,

deze begraafplaats, waarbij de inschrijving in het begravingsregister als bewijs geldt.

In dit geval kan het besluit van de gemeenteraad of de beslissing van het bevoegde orgaan van de intercommunale om een andere bestemming te geven aan de begraafplaats, eerst in werking treden een jaar nadat het besluit of de beslissing is genomen en voor zover een afschrift ervan gedurende een jaar bij de ingang van de begraafplaats is aangeplakt.

De bepalingen van § 2 zijn eveneens van toepassing.

Afdeling 2. Concessies

Art. 8. De gemeenteraad of het bevoegde orgaan van de intercommunale kan op de gemeentelijke, respectievelijk intergemeentelijke begraafplaatsen grafconcessies of concessies voor columbaria verlenen.

Wanneer het gaat om een gemeentelijke begraafplaats kan de gemeenteraad die bevoegdheid aan het college van burgemeester en schepenen opdragen.

Eenzelfde concessie kan dienen voor de concessiehouder, zijn echtgenoot, zijn wettelijk samenwonende partner en zijn bloed- of aanverwanten, tenzij de concessiehouder zijn wil om een lijst met begunstigden op te maken schriftelijk te kennen heeft gegeven aan de gemeentelijke overheid.

Eenzelfde concessie kan dienen voor de leden van een of meer leefgemeenschappen of voor de personen die daartoe ieder hun wil te kennen geven bij de gemeentelijke overheid.

Wanneer iemand overlijdt terwijl hij op dat ogenblik een feitelijk gezin vormde, kan de overlevende een concessie aanvragen.

Een concessieaanvraag mag worden ingediend ten behoeve van derden.

Art. 9. §1. De concessies worden voor ten hoogste vijftig jaar verleend.

§2. Op aanvraag van enige belanghebbende die erom verzoekt voor de bepaalde tijd verstreken

des renouvellements successifs peuvent être accordés.

Au moins un an avant le terme de la concession ou de son renouvellement, le bourgmestre ou son délégué ou l'organe compétent de l'intercommunale dresse un acte rappelant qu'une demande de renouvellement doit lui être adressée avant la date qu'il fixe.

Une copie de l'acte est envoyée au titulaire de la concession ou, s'il est décédé, à ses héritiers ou ayants droit.

Une copie de l'acte est affichée pendant un an au moins sur le lieu de sépulture et à l'entrée du cimetière.

A défaut de demande de renouvellement, la concession prend fin.

§3. Si la demande est introduite avant l'expiration de la période fixée, une nouvelle période de même durée prend cours à partir de chaque nouvelle inhumation dans la concession. Au cas où aucun renouvellement n'est demandé entre la date de la dernière inhumation dans la concession et l'expiration de la période pour laquelle celle-ci a été consentie, la sépulture est maintenue pendant un délai de cinq ans prenant cours à la date du décès si celui-ci est intervenu moins de cinq ans avant la date d'expiration de la concession.

Art. 10. Le conseil communal ou l'organe compétent de l'intercommunale fixe le tarif et les conditions d'octroi des concessions.

Dans les cas visés à l'article 9, § 2, alinéa 1er et § 3, la rétribution qui peut être exigée par la commune est calculée au prorata du nombre d'années qui excède la date d'expiration de la concession précédente.

Art. 11. Tous les cinquante ans et, sans redevance, la concession à perpétuité accordée en vertu du décret impérial du 23 prairial an XII avant l'entrée en vigueur de la loi du 20 juillet 1971 sur les funérailles et sépultures, peut être renouvelée à la demande de toute personne intéressée.

is, kunnen opeenvolgende hernieuwingen worden toegestaan.

Minstens een jaar voor het verstrijken van de concessie of van haar hernieuwing, maakt de burgemeester of zijn gemachtigde of het bevoegde orgaan van de intercommunale een akte op waarbij eraan herinnerd wordt dat een aanvraag om hernieuwing aan hem moet worden gestuurd voor de datum die hij bepaalt.

Een afschrift van deze akte wordt toegezonden aan de concessiehouder of na zijn overlijden aan zijn erfgenamen of rechthebbenden.

Een afschrift van deze akte wordt een jaar lang zowel bij het graf als aan de ingang van de begraafplaats aangeplakt.

Indien geen aanvraag om hernieuwing wordt gedaan, vervalt de concessie.

§3. Indien erom verzocht wordt vóór het verstrijken van de vastgestelde termijn, neemt een nieuwe termijn van dezelfde duur een aanvang vanaf elke nieuwe bijzetting in de concessie. In geval er geen vernieuwing wordt aangevraagd tussen de datum van de laatste bijzetting in de concessie en het verstrijken van de periode waarvoor deze werd verleend, blijft het graf bestaan gedurende een termijn van vijf jaar die begint te lopen op de datum van het overlijden, indien dit overlijden zich minder dan vijf jaar vóór het verstrijken van de concessie heeft voorgedaan.

Art. 10. De gemeenteraad of het bevoegde orgaan van de intercommunale stelt het tarief en de voorwaarden voor het verlenen van de concessie vast.

In de gevallen bedoeld in artikel 9, § 2, eerste lid en § 3, wordt de retributie, die door de gemeente gevorderd kan worden, proportioneel berekend op het aantal jaren dat de vervaldatum van de vorige concessie overschrijdt.

Art. 11. Telkens na vijftig jaar, en zonder retributie, kan de altyddurende concessie die krachtens het keizerlijk decreet van 23 prairial jaar XII werd verleend voor de inwerkingtreding van de wet van 20 juli 1971 op de begraafplaatsen en de lijkbezorging, op aanvraag van enig belanghebbende hernieuwd worden.

La procédure visée à l'article 9, §2, alinéas 2 à 5 inclus, de la présente ordonnance, s'applique à ce renouvellement.

Art. 12. Lorsqu'il est fait application de l'article 7, une parcelle de même superficie que celle qui était concédée est réservée dans le nouveau cimetière, sur demande introduite par toute personne intéressée avant la date visée à l'alinéa 1er du même article.

Le conseil communal ou l'organe compétent de l'intercommunale arrête les conditions auxquelles est subordonné le transfert.

Art. 13. L'entretien des tombes sur terrain concédé incombe aux intéressés.

Le défaut d'entretien, qui constitue l'état d'abandon, est établi lorsque d'une façon permanente la tombe est malpropre, envahie par la végétation, délabrée, effondrée ou en ruine.

L'état d'abandon est constaté par un acte du bourgmestre ou de son délégué, ou de l'organe compétent de l'intercommunale ou de son délégué, affiché pendant un an sur le lieu de sépulture et à l'entrée du cimetière.

Après l'expiration de ce délai et à défaut de remise en état, le conseil communal ou l'organe compétent de l'intercommunale peut mettre fin au droit à la concession.

CHAPITRE IV. Des funérailles et des modes de sépulture

Section 1. De la mise en bière et du transport des dépouilles mortelles

Art. 14. Sans préjudice de l'article 18, 3°, les dépouilles mortelles doivent être placées dans un cercueil ou une autre enveloppe d'ensevelissement.

Un embaumement préalable à la mise en bière peut être autorisé dans les cas déterminés par le Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale.

L'emploi de cercueils, de gaines, de linceuls, de produits et de procédés empêchant, soit la

Voor deze hernieuwing is de procedure bedoeld in artikel 9, §2, tweede tot en met vijfde lid, van deze ordonnantie van toepassing.

Art. 12. Wanneer toepassing wordt gemaakt van artikel 7, wordt een perceel van dezelfde grootte als het geconcedeerde op de nieuwe begraafplaats voorbehouden als enige belanghebbende daartoe een aanvraag indient voor de datum bedoeld in het eerste lid van hetzelfde artikel.

De gemeenteraad of het bevoegde orgaan van de intercommunale bepaalt de voorwaarden inzake overbrenging.

Art. 13. Het onderhoud van de graven op geconcedeerde grond rust op de belanghebbenden.

Onderhoudsverzuim dat verwaarlozing uitmaakt staat vast als het graf doorlopend onzindelijk, door plantengroei overwoekerd, vervallen, ingestort of bouwvallig is.

De verwaarlozing wordt geconstateerd in een akte van de burgemeester of zijn gemachtigde, of het bevoegde orgaan van de intercommunale of haar gemachtigde; die akte blijft een jaar lang bij het graf en aan de ingang van de begraafplaats aangeplakt.

Na het verstrijken van die termijn en bij niet-herstelling kan de gemeenteraad of het bevoegde orgaan van de intercommunale een einde maken aan het recht op de concessie.

HOOFDSTUK IV. Lijkbezorging

Afdeling 1. Kisting en vervoer van lijken

Art. 14. Zonder afbreuk te doen aan artikel 18, 3°, dienen de stoffelijke overschotten in een doods-kist of een ander lijkomhulsel te worden geplaatst.

Een balseming, voorafgaandelijk aan de kisting, kan in de door de Brusselse Hoofdstedelijke Regering bepaalde gevallen toegelaten worden.

Het gebruik van doods-kisten, foedralen, doodswaden, producten en procédés die de

décomposition naturelle et normale des corps, soit la crémation, est interdit.

Le Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale définit les objets et procédés visés à l'alinéa précédent, ainsi que les conditions auxquelles les cercueils ou les autres enveloppes d'ensevelissement répondent.

Art. 15. Le bourgmestre ou son délégué peut assister à la mise en bière.

Art. 16. Le transport des dépouilles mortelles s'effectue de manière digne et décente, au moyen d'un corbillard ou d'un véhicule spécialement équipé à cette fin.

Le Gouvernement fixe les conditions dans lesquelles il peut être dérogé au type de transport visé au premier alinéa.

Le transport peut avoir lieu à partir du moment où le médecin qui a constaté le décès a établi une attestation déclarant qu'il s'agit d'une cause de décès naturelle et qu'il n'y a aucun danger pour la santé publique.

Dans tous les cas, la surveillance des convois funèbres appartient à l'autorité communale, qui veille à ce qu'ils se déroulent dans l'ordre, la décence et le respect dû à la mémoire des morts.

Art. 17. Le mode de sépulture des indigents se fait d'une manière décente, sans préjudice de l'application de l'article 19.

Les frais des opérations civiles qui en découlent, à l'exclusion des cérémonies cultuelles ou philosophiques non confessionnelles des indigents, sont à charge de la commune de la Région de Bruxelles-Capitale dans laquelle le défunt est inscrit dans le registre de la population, le registre des étrangers ou le registre d'attente ou, à défaut, dans laquelle le décès a eu lieu.

Art. 18. Les modes de sépulture sont les suivants :

1° l'inhumation;

2° la dispersion ou la conservation des cendres après la crémation;

natuurlijke en normale ontbinding van het lijk of de crematie beletten, is verboden.

De Brusselse Hoofdstedelijke Regering omschrijft de in het voorgaande lid bedoelde voorwerpen en procédés, alsook de voorwaarden waaraan doodskisten of andere lijkomhulsels beantwoorden.

Art. 15. De burgemeester of zijn gemachtigde mag de kisting bijwonen.

Art. 16. Het transport van stoffelijke overschotten gebeurt op een waardige en respectvolle manier, en dient te worden uitgevoerd met een lijkwagen of een daartoe speciaal uitgeruste wagen.

De Regering legt de voorwaarden volgens dewelke kan worden afgeweken van het soort transport voorzien in het eerste lid.

Het transport kan plaatsvinden van zodra de geneesheer die het overlijden heeft vastgesteld, een attest heeft opgesteld dat bevestigt dat het een natuurlijke dood betreft en dat er geen risico voor de volksgezondheid is.

Het toezicht op lijkstoeten berust in ieder geval bij de gemeenteoverheid, die zorg draagt dat zij ordelijk, welvoeglijk en met de aan doden verschuldigde eerbied verlopen.

Art. 17. Er wordt in een behoorlijke wijze voorzien in de lijkbezorging van de behoeftigen, onverminderd de toepassing van artikel 19.

De kosten van de burgerlijke verrichtingen die daaruit voortvloeien, met uitzondering van de ceremonies van erediensten of niet-confessionele levensbeschouwingen van de behoeftigen, komen voor rekening van de gemeente van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest waar de overledene is ingeschreven in het bevolkingsregister, in het vreemdelingenregister of in het wachtregister of, bij ontstentenis, daar waar het overlijden heeft plaatsgehad.

Art. 18. De manieren van lijkbezorging zijn:

1° begraven;

2° verstrooien of bewaren van de as na crematie;

3° tout autre mode de sépulture fixé par le Gouvernement.

Art. 19. §1er. Toute personne, ci-après dénommée le déclarant, peut, au cours de sa vie, informer de son plein gré et par écrit l'officier de l'état civil de sa commune de ses dernières volontés. Cet acte de dernières volontés peut porter sur les modes de sépulture, la destination des cendres, la nature de la cérémonie funéraire, ainsi que la mention de l'existence d'un contrat d'obsèques.

Cet acte de dernières volontés est assimilé à la demande d'autorisation de crémation prévue à l'article 26, § 1er.

§2. Si le déclarant déménage dans une autre commune, l'état civil de la commune qui dispose de l'acte de dernières volontés du déclarant le transmet à la commune du nouveau domicile du déclarant.

A défaut d'acte de dernières volontés du défunt, le choix du mode de sépulture, de la destination des cendres, de la nature de la cérémonie funéraire incombe à la personne qualifiée pour pourvoir aux funérailles.

§3. Le Gouvernement détermine les modalités d'exécution de l'acte de dernières volontés.

Art. 20. Les foetus nés sans vie entre le 106e et le 180e jour de grossesse, peuvent, à la demande des parents, soit être inhumés dans la parcelle des étoiles, soit être incinérés. L'urne contenant les cendres peut alors être placée dans la parcelle des étoiles ou dans le columbarium, ou les cendres peuvent être dispersées sur une pelouse de dispersion aménagée dans la parcelle des étoiles. Les parents peuvent aussi, comme c'est le cas pour les cendres des enfants mineurs et aux mêmes conditions légales, choisir de les disperser, de les inhumer ou de les conserver dans une urne placée à un endroit autre que le cimetière.

Le Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale détermine les modalités d'exécution des possibilités de se séparer dignement d'un foetus né sans vie.

Section 2. Des inhumations

3° elke andere wijze bepaald door de Regering.

Art. 19. §1. Elke persoon, hierna declarant genoemd, kan tijdens zijn leven vrijwillig een schriftelijke kennisgeving van zijn laatste wilsbeschikking overmaken aan de ambtenaar van de burgerlijke stand van zijn gemeente. Die laatste wilsbeschikking kan handelen over de wijze van lijkbezorging, de asbestemming, het ritueel van de uitvaartplechtigheid, alsook over de vermelding van het bestaan van een uitvaartcontract.

Deze laatste wilsbeschikking wordt gelijkgesteld met de aanvraag om verlof tot crematie zoals bedoeld in artikel 26, §1.

§2. Indien de declarant verhuist naar een andere gemeente stuurt de burgerlijke stand van de gemeente die beschikt over de laatste wilsbeschikking van de declarant deze laatste wilsbeschikking op naar de gemeente van de nieuwe woonplaats van de declarant.

Bij gebrek aan een laatste wilsverklaring van de overledene, komt de keuze van wijze van lijkbezorging, de bestemming van de assen en de aard van de uitvaartplechtigheid toe aan de persoon bevoegd om de begrafenis te verzorgen.

§3. De Regering stelt de modaliteiten van uitvoering vast voor de laatste wilsbeschikking.

Art. 20. Levenloos geboren foetussen, die geboren zijn tussen de 106^e en de 180^e dag van de zwangerschap, worden op verzoek van de ouders hetzij begraven op de sterretjesweide, hetzij gecremeerd. De as kan worden bijgezet in urnen op de sterretjesweide of in het columbarium, of verstrooid op een strooiweide ingericht op de sterretjesweide. De ouders kunnen ook, net zoals dat kan voor de as van minderjarige kinderen en onder dezelfde wettelijke voorwaarden, kiezen voor hetzij verstrooiing, hetzij begraving, hetzij bewaring in een urne van de as op een andere plaats dan de begraafplaats.

De Brusselse Hoofdstedelijke Regering bepaalt de uitvoeringsmodaliteiten van de mogelijkheden voor een waardig afscheid van de levenloos geboren foetus.

Afdeling 2. Begraving

Art. 21. Lorsque le décès a lieu en Région de Bruxelles-Capitale, une autorisation gratuite pour l'inhumation de la dépouille est accordée par l'officier de l'état civil ou par des agents spécialement mandatés à cette fin de l'administration communale de la commune où le décès a été constaté, ou par le procureur du Roi de Bruxelles dans le cas où le décès a eu lieu à l'étranger.

En ce qui concerne l'inhumation de la dépouille d'une personne décédée sur le territoire de la Région flamande, de la Région wallonne ou de la Communauté germanophone, l'autorisation d'inhumation accordée par le pouvoir public compétent pour délivrer l'autorisation d'inhumation est assimilée à une autorisation d'inhumation au sens de l'alinéa précédent.

Art. 22. §1. Les inhumations ne peuvent avoir lieu que dans les cimetières communaux ou intercommunaux.

§2. Toutefois, les inhumations peuvent continuer dans les cimetières privés existant au moment de l'entrée en vigueur de la présente ordonnance pour autant que des inhumations y aient eu lieu depuis l'entrée en vigueur de la loi du 20 juillet 1971 sur les funérailles et sépultures.

Sont applicables aux cimetières privés, les articles 5, 6, 23, alinéa 1er, et 24, de la présente ordonnance.

§3. Des dérogations à la disposition du §1er peuvent être accordées par le Gouvernement sur la proposition du bourgmestre de la commune où doit avoir lieu l'inhumation.

Le Gouvernement ne peut accorder la dérogation qu'au bénéfice d'une demande fondée sur des considérations religieuses ou philosophiques, sauf si des raisons de salubrité publique s'y opposent.

Art. 23. Tout corps inhumé en pleine terre, l'est dans une fosse séparée, horizontalement, à quinze décimètres au moins de profondeur.

Le conseil communal ou l'intercommunale fixe l'intervalle entre les fosses.

Art. 21. Wanneer het overlijden in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest plaatsvindt, wordt een kosteloos verlof voor de begraafing van het stoffelijk overschot verleend door de ambtenaar van de burgerlijke stand of door diens speciaal hiervoor gemachtigde beambten van het gemeentebestuur van de gemeente waar het overlijden werd vastgesteld, of door de procureur des Konings van Brussel als het overlijden in het buitenland is gebeurd.

Wat betreft de begraafing van het stoffelijk overschot van een persoon overleden op het grondgebied van het Vlaams Gewest, het Waals Gewest of de Duitstalige Gemeenschap, vervangt het verlof voor begraafing verleend door de overheid die bevoegd is om het verlof voor begraafing toe te kennen, het verlof voor begraafing in de zin van het vorige lid.

Art. 22. §1. Alleen op gemeentelijke of intergemeentelijke begraafplaatsen mag worden begraven.

§2. Op particuliere begraafplaatsen die bestaan op het tijdstip waarop deze ordonnantie in werking trad voor zover er begravingen hebben plaatsgehad sinds de inwerkingtreding van de wet van 20 juli 1971 op de begraafplaatsen en de lijkbezorging, mag echter verder worden begraven.

Voor particuliere begraafplaatsen gelden de artikelen 5, 6, 23, eerste lid, en 24 van deze ordonnantie.

§3. Afwijkingen van het bepaalde in § 1 kunnen worden toegestaan door de Regering, op voorstel van de burgemeester van de gemeente waar de begraafing zal plaatshebben.

De Regering mag de afwijking slechts toestaan op een op godsdienstige of filosofische overwegingen berustend verzoek, behalve als redenen van openbare hygiëne zulks niet toelaten.

Art. 23. In volle grond worden de lijken horizontaal begraven in een afzonderlijke kuil, op een diepte van ten minste vijftien decimeter.

De gemeenteraad of de intercommunale bepaalt de afstand tussen de grafkuilen.

Art. 24. Les corps déposés dans les caveaux reposent à huit décimètres au moins de profondeur.

L'aménagement des sépultures au-dessus du sol est interdit, sauf autorisation spéciale accordée par le Gouvernement, sur avis conforme de l'organisme ou l'administration qu'il désigne, et sauf les dérogations qui résultent de la présente ordonnance.

Toutefois, les inhumations dans les constructions visées à l'alinéa 2 et existant au moment de l'entrée en vigueur de la présente ordonnance, peuvent continuer comme par le passé.

Art. 25. Une sépulture non concédée est conservée pendant au moins cinq ans.

La sépulture non concédée ne peut être enlevée qu'après qu'une copie de la décision d'enlèvement ait été affichée pendant un an sur le lieu de sépulture et à l'entrée du cimetière.

La durée minimale de cinq ans ainsi que la procédure d'affichage visées aux alinéas précédents s'appliquent également aux types de sépultures réservés à la crémation.

Sans préjudice du respect des dernières volontés exprimées en matière de sépulture conformément à l'article 19, le conseil communal ou l'organe compétent de l'intercommunale décide de la destination à donner aux restes mortels découverts dans l'enceinte du cimetière. Les restes mortels sont soit déposés dans un ossuaire, soit incinérés et les cendres sont soit dispersées sur la parcelle réservée à cet effet soit déposées dans un ossuaire.

Section 3. De la crémation

Art. 26. §1er. Lorsque le décès a lieu en Région de Bruxelles-Capitale, une autorisation gratuite pour la crémation de la dépouille est délivrée par l'officier de l'état civil ou par des agents spécialement mandatés à cette fin de l'administration communale de la commune où le décès a été constaté ou par le procureur du

Art. 24. In grafkelders worden de lijken bijgezet op een diepte van ten minste acht decimeter.

Het aanleggen van graven boven de grond is verboden, behoudens bijzonder verlof, door de Regering verleend op eensluidend advies van het orgaan dat zij aanduidt, en behoudens de afwijkingen volgend uit deze ordonnantie.

Bijzetting in bouwwerken als bedoeld in het tweede lid, die bestaan op het tijdstip waarop deze ordonnantie in werking treedt, mag nochtans verder plaatshebben zoals in het verleden.

Art. 25. Een niet-geconcedeerd graf wordt minstens vijf jaar bewaard.

De niet-geconcedeerd graf mag enkel verwijderd worden nadat gedurende een jaar een afschrift van de beslissing tot verwijdering, zowel bij het graf als aan de ingang van de begraafplaats werd uitgehangen.

De minimumduur van vijf jaar en de affichageprocedure als bedoeld in de voorgaande leden zijn ook van toepassing op de soorten begrafenissen voorzien voor de crematie.

Onverminderd de naleving van de laatste wilsbeschikking inzake de wijze van lijkbezorging overeenkomstig artikel 19, beslist de gemeenteraad of het bevoegde orgaan van de intercommunale welke bestemming dient gegeven te worden aan binnen de omheining van de begraafplaats aangetroffen stoffelijke resten. De stoffelijke overschotten worden ofwel in een doodsbeenderhuisje neergezet, ofwel gecremeerd en de as wordt ofwel in het daartoe bestemde perceel verstrooid ofwel in een doodsbeenderhuisje neergezet.

Afdeling 3. Crematie

Art. 26. §1. Indien het overlijden in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest heeft plaatsgehad, wordt een gratis vergunning verstrekt voor de crematie van het stoffelijk overschot door de ambtenaar van de burgerlijke stand, of door diens speciaal hiervoor gemachtigde beambten van het gemeentebestuur van de gemeente waar het overlijden werd vastgesteld, of door de

Roi de Bruxelles, dans le cas où le décès a eu lieu à l'étranger.

En ce qui concerne la crémation d'une personne décédée sur le territoire de la Région flamande, de la Région wallonne ou de la Communauté germanophone, l'autorisation de crémation accordée par le pouvoir public compétent pour délivrer l'autorisation de crémation est assimilée à une autorisation de crémation au sens de l'alinéa précédent.

§2. Pour la crémation après exhumation, l'autorisation d'exhumation visée à l'article 6, est requise.

Après l'octroi de l'autorisation d'exhumation, la demande d'autorisation de crémation, dûment motivée, est transmise par l'officier de l'état civil au procureur du Roi de l'arrondissement du lieu où l'établissement crématoire ou la résidence principale du demandeur est située, du lieu du décès ou du lieu où les restes mortels ont été inhumés.

A cette demande d'autorisation, doit être joint, s'il échet, un certificat d'enregistrement dans les registres de la population des dernières volontés du défunt en matière de mode de sépulture.

Le procureur du Roi auquel la demande a été adressée peut demander à l'officier de l'état civil du lieu où le décès a été constaté de lui transmettre un dossier comprenant le certificat visé à l'article 77 ou à l'article 81 du Code civil.

Si ce certificat fait défaut, l'officier de l'état civil en indique le motif.

L'autorisation de crémation est refusée ou accordée par le procureur du Roi qui a reçu la demande de crémation.

Art. 27. § 1. Toute demande d'autorisation de crémation est signée par la personne qualifiée pour pourvoir aux funérailles ou par son délégué.

Un acte satisfaisant aux conditions de capacité et de forme des actes testamentaires, par lequel le défunt exprime la volonté formelle de faire

procureur des Konings van Brussel indien het overlijden heeft plaatsgehad in het buitenland.

Wat betreft de crematie van het stoffelijk overschot van een persoon overleden op het grondgebied van het Vlaams Gewest, het Waals Gewest of de Duitstalige Gemeenschap, vervangt de crematievergunning verleend door de overheid die bevoegd is om de crematievergunning toe te kennen, de crematievergunning in de zin van het vorige lid

§2. Voor crematie na opgraving is het door artikel 6 bedoelde verlof tot opgraving vereist.

Na het verlenen van het verlof tot opgraving wordt de behoorlijk gemotiveerde aanvraag om verlof tot crematie door de ambtenaar van de burgerlijke stand doorgestuurd aan de procureur des Konings van het arrondissement van de plaats waar het crematorium of de hoofdverblijfplaats van de aanvrager is gevestigd, van de plaats van overlijden of van de plaats waar het stoffelijk overschot begraven is.

Bij deze aanvraag om verlof dient in voorkomend geval een attest van registratie in de bevolkingsregisters van de laatste wilsbeschikking van de overledene inzake de wijze van lijkbezorging gevoegd te worden.

De procureur des Konings aan wie de vraag gericht is, kan aan de ambtenaar van de burgerlijke stand van de plaats waar het overlijden vastgesteld werd, vragen hem een dossier dat het in artikel 77 of in artikel 81 van het Burgerlijk Wetboek bedoelde attest bevat, over te zenden.

Indien dit attest ontbreekt, wordt daarvan door de betrokken ambtenaar de reden opgegeven.

Het verlof tot crematie wordt geweigerd of toegestaan door de procureur des Konings aan wie de vraag tot crematie gericht is.

Art. 27. § 1. Iedere aanvraag voor verlof tot crematie wordt ondertekend door degene die bevoegd is om in de lijkbezorging te voorzien of door zijn gemachtigde.

Een akte, die voldoet aan de voorwaarden inzake bekwaamheid en gesteld is in de vorm van akten van uiterste wilsbeschikking, waarbij de overledene de uitdrukkelijke wens te kennen

incinérer ses restes mortels peut tenir lieu de demande d'autorisation.

§2. L'autorisation doit être refusée par l'officier de l'état civil, par ses agents spécialement mandatés à cette fin de l'administration communale ou par le procureur du Roi si, par un acte satisfaisant aux conditions de capacité et de forme des actes testamentaires, le défunt a marqué sa préférence pour un autre mode de sépulture, ou s'il reçoit notification de la requête prévue au §4 du présent article.

§3. Sans préjudice des dispositions du §2 de l'article 28, l'autorisation ne peut être délivrée avant l'expiration d'un délai de vingt-quatre heures prenant cours à la réception de la demande d'autorisation.

§4. Toute personne intéressée par l'octroi ou le refus de l'autorisation peut présenter à cet effet une requête au président du tribunal de première instance.

Le président compétent est celui du lieu où la demande d'autorisation a été introduite. La requête est notifiée aux autres parties intéressées par l'octroi ou le refus de l'autorisation ainsi qu'à l'officier de l'état civil ou au procureur du Roi à qui la demande d'autorisation a été présentée.

La requête est instruite et jugée comme en matière de référés, le ministère public entendu.

Art. 28. §1er. A la demande d'autorisation doit être joint un certificat dans lequel le médecin traitant ou le médecin qui a constaté le décès indique s'il y a eu mort naturelle ou violente ou suspecte ou une cause de décès impossible à décèler.

Lorsqu'il s'agit du corps d'une personne décédée dans une commune de la Région de Bruxelles-Capitale, et que le médecin visé à l'alinéa précédent a confirmé qu'il s'agit d'une mort naturelle, doit être joint, en outre, le rapport d'un médecin assermenté commis par l'officier de l'état civil ou par ses agents mandatés de l'administration communale pour vérifier les causes du décès, indiquant s'il y a eu mort

gecte, zijn stoffelijk overschot te doen verbranden, kan als aanvraag om verlof gelden.

§2. Het verlof moet door de ambtenaar van de burgerlijke stand, door diens speciaal hiervoor gemachtigde beambten van het gemeentebestuur of door de procureur des Konings geweigerd worden als de overledene in een akte, die voldoet aan de voorwaarden inzake bekwaamheid en gesteld is in de vorm van de akten van uiterste wilsbeschikking, zijn voorkeur voor een andere wijze van teraardebestelling te kennen heeft gegeven, of als hij kennis heeft gekregen van het verzoek bedoeld in § 4 van dit artikel.

§ 3. Onverminderd het bepaalde in § 2 van artikel 28, mag het verlof niet verleend worden voor het verstrijken van een termijn van vierentwintig uren, ingaande met de ontvangst van de aanvraag om verlof.

§ 4. Iedere persoon die bij het verlenen of de weigering van het verlof belang heeft, kan daartoe bij de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg een verzoek indienen.

De bevoegde voorzitter is die van de plaats waar de aanvraag om verlof werd ingediend. Van het verzoek wordt kennisgegeven aan de partijen, die bij het verlenen of de weigering van het verlof belang hebben, alsmede aan de ambtenaar van de burgerlijke stand of aan de procureur des Konings, bij wie de aanvraag om verlof werd ingediend.

Het verzoek wordt behandeld en beoordeeld als in kort geding, het openbaar ministerie gehoord.

Art. 28. § 1. Bij de aanvraag om verlof moet een attest worden gevoegd waarin de behandelende geneesheer of de geneesheer die het overlijden heeft vastgesteld, vermeldt of het overlijden te wijten is aan een natuurlijke of gewelddadige of verdachte of niet vast te stellen oorzaak.

Betreft de aanvraag het lijk van een in een gemeente van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest overleden persoon, en heeft de in het bovenstaand lid bedoelde geneesheer bevestigd dat het een natuurlijk overlijden betreft, dan moet bovendien het verslag worden bijgevoegd van een beëdigd geneesheer door de ambtenaar van de burgerlijke stand of door diens gemachtigde beambten van het gemeentebestuur aangesteld om de

naturelle ou violente ou suspecte ou une cause de décès impossible à déceler.

Les honoraires et tous les frais y afférents du médecin commis par l'officier de l'état civil ou par ses agents mandatés de l'administration communale, sont à charge de la commune de la Région de Bruxelles-Capitale dans laquelle le défunt est inscrit dans le registre de la population, le registre des étrangers ou le registre d'attente ou, à défaut, dans laquelle le décès a eu lieu.

§2. Le dossier doit être transmis par l'officier de l'état civil au procureur du Roi de Bruxelles lorsqu'il existe des circonstances permettant de soupçonner qu'il y a eu mort violente ou suspecte ou une cause de décès impossible à déceler ou lorsque, dans l'un des documents exigés par le § 1er, le médecin n'a pu affirmer qu'il n'y avait pas de signes ou indices de mort violente ou suspecte ou d'une cause de décès impossible à déceler.

Dans ce cas, la crémation ne peut être autorisée qu'après que le procureur du Roi a fait connaître à l'officier de l'état civil qu'il ne s'y oppose pas.

Art. 29. Le procureur du Roi procède comme il est dit à l'article 81 du Code civil.

La personne qualifiée pour pourvoir aux funérailles peut toujours faire assister à l'autopsie un médecin de son choix.

Art. 30. § 1er. Les cendres des corps incinérés peuvent être recueillies dans des urnes qui sont, dans l'enceinte du cimetière :

- 1° soit inhumées à au moins huit décimètres de profondeur ;
- 2° soit placées dans un columbarium.

Les cendres des corps incinérés peuvent être :

- 1° soit dispersées sur une parcelle du cimetière réservée à cet effet ;

doodsoorzaken na te gaan, in welk verslag wordt vermeld of het overlijden te wijten is aan een natuurlijke of gewelddadige of verdachte of niet vast te stellen oorzaak.

Het ereloon en alle daaraan verbonden kosten van de door de ambtenaar van de burgerlijke stand of door diens gemachtigde beambten van het gemeentebestuur aangestelde geneesheer komen voor rekening van de gemeente van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest waar de overledene is ingeschreven in het bevolkingsregister, in het vreemdelingenregister of in het wachtregister of, bij ontstentenis, daar waar het overlijden heeft plaatsgehad.

§ 2. De ambtenaar van de burgerlijke stand moet het dossier aan de procureur des Konings van Brussel zenden wanneer omstandigheden het vermoeden van een gewelddadige of verdachte of niet vast te stellen oorzaak van overlijden wettigen of wanneer de geneesheer in een van de onder § 1 voorgeschreven documenten, niet heeft kunnen bevestigen dat er geen tekens of aanwijzingen van een gewelddadige of verdachte of niet vast te stellen oorzaak van overlijden zijn.

In dat geval kan verlof tot crematie eerst worden verleend nadat de procureur des Konings aan de ambtenaar van de burgerlijke stand heeft laten weten dat hij er zich niet tegen verzet.

Art. 29. De procureur des Konings handelt zoals voorgeschreven is in artikel 81 van het Burgerlijk Wetboek.

De persoon die bevoegd is om in de lijkbezorging te voorzien, kan de lijkschouwing steeds doen bijwonen door een geneesheer van haar of zijn keuze.

Art. 30. §1. De as van de gecremeerde lijken kan in urnen worden geplaatst die binnen de omheining van de begraafplaats:

- 1° hetzij op ten minste acht decimeter diepte worden begraven;
- 2° hetzij in een columbarium worden bijgezet.

De as van gecremeerd lijken kan:

- 1° hetzij worden uitgestrooid op een daartoe bestemd perceel van de begraafplaats;

2° soit dispersées sur la mer territoriale contiguë au territoire de la Belgique.

Dans tous les cas, les cendres du défunt sont traitées avec respect et dignité et ne peuvent faire l'objet d'aucune activité commerciale, à l'exception des activités afférentes à la dispersion ou à l'inhumation des cendres, ou à leur translation à l'endroit où elles seront conservées.

§2. Sauf si, par un acte satisfaisant aux conditions de capacité et de forme des actes testamentaires, le défunt a marqué sa préférence pour une autre destination, les cendres des corps incinérés peuvent à la demande de la personne qualifiée pour pourvoir aux funérailles :

1° être dispersées à un endroit autre que le cimetière. Cette dispersion ne peut toutefois se faire sur le domaine public, à l'exception du cimetière visé au §1er. Par dérogation à cette disposition, la commune peut délimiter des zones, autres que le cimetière, où les cendres des corps incinérés peuvent être dispersées. S'il s'agit d'un terrain privé qui n'est pas la propriété du défunt ou de ses proches, une autorisation écrite préalable du propriétaire dudit terrain est requise ;

2° être inhumées à un endroit autre que le cimetière, conformément aux dispositions prévues en § 1er, l'alinéa 1er, 1°. Cette inhumation ne peut toutefois se faire sur le domaine public, à l'exception du cimetière visé aux § 1er. Par dérogation à cette disposition, la commune peut délimiter des zones, autres que le cimetière, où les cendres des corps incinérés peuvent être conservées ou inhumées dans une urne faite en matériel biodégradable. S'il s'agit d'un terrain privé qui n'est pas la propriété du défunt ou de ses proches, une autorisation écrite préalable du propriétaire dudit terrain est requise ;

3° être mises dans une urne à la disposition des proches pour être conservées à un endroit autre que le cimetière. S'il est mis fin à la conservation des cendres à un endroit autre que le cimetière, les cendres sont soit transférées par le proche qui en assure la conservation ou par ses héritiers

2° hetzij worden uitgestrooid op de aan het grondgebied van België grenzende territoriale zee;

In alie gevallen wordt de as van de overledene met respect en eerbied behandeld en kan hij geen voorwerp uitmaken van een commerciële activiteit, met uitzondering van die activiteiten die verband houden met het uitstrooien of begraven van de as of met het overbrengen ervan naar de plaats waar de as bewaard zal worden.

§2. Tenzij de overledene zijn voorkeur voor een andere bestemming uitgesproken heeft in een akte die voldoet aan de voorwaarden inzake bekwaamheid en gesteld is in de vorm van akten van uiterste wilsbeschikking, kan de as van gecremeerde lijken op vraag van de persoon bevoegd om te zorgen voor de begrafenis:

1° worden uitgestrooid op een andere plaats dan de begraafplaats. Deze uitstrooiing kan evenwel niet gebeuren op het openbaar domein, uitgezonderd de begraafplaats bedoeld in § 1. Afwijkend van deze bepaling, kan de gemeentezones aanduiden, andere dan de begraafplaats, waar de as van gecremeerde lijken mag worden uitgestrooid. Indien het een privaat terrein betreft dat niet in eigendom is van de overledene of zijn nabestaanden, is een voorafgaande, schriftelijke toestemming van de eigenaar van het betrokken terrein vereist;

2° worden begraven op een andere plaats dan de begraafplaats, overeenkomstig de bepalingen vervat in § 1, eerste lid, 1°. Deze begraafplaats kan evenwel niet gebeuren op het openbaar domein, uitgezonderd de begraafplaats bedoeld in § 1. Afwijkend van deze bepaling, kan de gemeentezones aanduiden, andere dan de begraafplaats, waar de as van gecremeerde lijken mag worden bewaard of begraven in een urne gemaakt van biologisch afbreekbaar materiaal. Indien het een privaat terrein betreft dat niet in eigendom is van de overledene of zijn nabestaanden, is een voorafgaande, schriftelijke toestemming van de eigenaar van het betrokken terrein vereist;

3° in een urne ter beschikking worden gesteld van de nabestaanden om te worden bewaard op een andere plaats dan de begraafplaats. Indien er een einde komt aan de bewaring van de as op een andere plaats dan de begraafplaats, wordt de as door toedoen van de nabestaande die er

en cas de décès de celui-ci, dans un cimetière pour y être inhumées, placées dans un columbarium ou dispersées, soit dispersées en mer territoriale contiguë au territoire de la Belgique, soit dispersées, conservées ou inhumées dans une urne faite en matériel biodégradable à un endroit autre que le cimetière, délimité par le conseil communal

La personne qui prend réception des cendres est responsable du respect de ces dispositions.

§ 3. Sans préjudice des dispositions des §§ 1er et 2, une partie symbolique des cendres du corps incinéré peut être confiée à leur demande, au conjoint, au cohabitant légal et aux parents ou alliés au premier et au second degré. Ces cendres doivent être insérées par l'établissement crématoire dans un récipient fermé et transportées de manière digne et décente.

§ 4. Le Gouvernement peut déterminer d'autres conditions auxquelles doivent répondre la conservation, l'inhumation ou la dispersion des cendres visées au présent article. Il fixe également les caractéristiques techniques des urnes destinées à être inhumées.

Section 4. Des signes indicatifs de sépulture

Art. 31. Sauf volonté contraire du défunt ou opposition de ses proches, toute personne a le droit de faire placer sur la tombe de son parent ou de son ami un signe indicatif de sépulture sans préjudice du droit du titulaire de la concession.

Le conseil communal ou l'organe compétent de l'intercommunale règle l'exercice de ce droit et, notamment, tout ce qui concerne la dimension des signes de sépulture et la nature des matériaux à utiliser.

Art. 32. Lorsqu'il est mis fin à une concession de sépulture ou lorsque la demande de transfert prévue à l'article 12 n'a pas été introduite, les signes indicatifs de sépulture non enlevés ainsi que les constructions souterraines qui subsisteraient deviennent propriété de la commune ou de l'intercommunale.

de zorg voor heeft of zijn erfgenamen in geval van diens overlijden, ofwel naar een begraafplaats gebracht om er begraven, in een columbarium bijgezet of uitgestrooid te worden ofwel uitgestrooid op de aan het grondgebied van België grenzende territoriale zee, ofwel bewaard of begraven in een urne gemaakt van biologisch afbreekbaar materiaal op een andere plaats dan een begraafplaats, aangeduid door de gemeenteraad.

De persoon die de as in ontvangst neemt, is verantwoordelijk voor de naleving van deze bepalingen.

§ 3. Onverminderd de bepalingen van de paragrafen 1 en 2, mag een symbolische hoeveelheid van de as van het gecremeerde lichaam worden toevertrouwd aan de echtgenoot, aan de wettelijk samenwonende partner, aan de bloed- of aanverwanten in de eerste en de tweede graad, op hun verzoek. Die as moet door het crematorium in een gesloten houder worden geplaatst en op waardige en fatsoenlijke wijze worden vervoerd.

§ 4; De Regering kan nadere voorwaarden bepalen waaraan de bewaringen, begravingen of uitstrooiingen van de as, bedoeld in dit artikel, moeten voldoen. Zij legt tevens de technische kenmerken vast van de urnen die bestemd zijn om te worden begraven.

Afdeling 4. Graftekens

Art. 31. Tenzij de overledene anders heeft beschikt of zijn nabestaanden zich ertegen verzetten, heeft eenieder het recht op het graf van zijn verwante of vriend een grafteken te doen plaatsen zonder afbreuk te doen aan het recht van de concessiehouder.

De gemeenteraad of het bevoegde orgaan van de intercommunale regelt de uitoefening van dat recht en inzonderheid alles wat betrekking heeft op de afmetingen van de graftekens en de aard van de te gebruiken materialen.

Art. 32. Wanneer aan een grafconcessie een einde wordt gemaakt of geen aanvraag om overbrenging als bedoeld in artikel 12 is ingediend, worden de niet weggenomen graftekens en de eventueel nog bestaande ondergrondse bouwwerken eigendom van de gemeente of van de intercommunale.

Lorsque des terrains non concédés doivent être utilisés pour de nouvelles inhumations, un avis, affiché aux accès de ces terrains et à l'entrée des cimetières, informe les intéressés du délai pendant lequel ils peuvent enlever les signes indicatifs de sépulture ; à l'expiration de ce délai, ou de la prorogation, la commune ou l'intercommunale devient propriétaire des matériaux.

Le délai visé à l'alinéa précédent est fixé ou prorogé par la commune ou l'organe compétent de l'intercommunale qui gère le cimetière. Pour ce qui est de la commune, l'organe compétent est le collège des bourgmestre et échevins.

Le collège des bourgmestre et échevins règle la destination des matériaux attribués à la commune.

Art. 33. Le collège de bourgmestre et échevins ou l'organe compétent de l'intercommunale établit une liste des sépultures d'importance historique locale qui peuvent être considérées comme des éléments du patrimoine immobilier. En cas de décès du titulaire et des bénéficiaires de la concession et en l'absence d'héritiers, les sépultures sont conservées et entretenues par l'autorité communale ou par l'organe compétent de l'intercommunale pendant trente ans. Ce délai peut être prorogé.

Le Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale fixe les modalités d'établissement de la liste des sépultures d'importance historique locale.

Section 5. Des lieux publics adaptés à la tenue de cérémonies funéraires neutres

Art. 34. §1er. Les communes peuvent mettre à disposition sur leur territoire, ou sur le territoire d'une ou plusieurs communes proches avec lesquelles elles concluent une convention, une ou plusieurs salles adaptées à la tenue de cérémonies funéraires neutres.

§2 Dans ce cas, la commune ou les communes associées déterminent les modalités de la mise

Wanneer niet-geconcedeerde gronden voor nieuwe begravingen moeten worden gebruikt, wordt door middel van een aan de toegangen tot die gronden en aan de ingang van de begraafplaats aangeplakt bericht aan de belanghebbenden kennisgegeven van de termijn gedurende welke zij de graftekens mogen wegnemen; bij het verstrijken van die termijn of van de toegestane verlenging worden de materialen eigendom van de gemeente of van de intercommunale.

De in het vorige lid bedoelde termijn wordt bepaald of verlengd door de gemeente of het bevoegde orgaan van de intercommunale die de begraafplaats beheert. Voor de gemeente is het bevoegd orgaan het college van burgemeester en schepenen.

Alleen het college van burgemeester en schepenen regelt de bestemming van het aan de gemeente toevallend materiaal.

Art. 33. Het college van burgemeester en schepenen of het bevoegde orgaan van de intercommunale maakt een lijst van de graven met een plaatselijk historisch belang op, die als elementen van het onroerend vermogen beschouwd kunnen worden. Bij overlijden van de titularis en van de begunstigten van de concessie en in afwezigheid van erfgenamen, worden de graven gedurende dertig jaar bewaard en onderhouden door de gemeentelijke overheid of het bevoegde orgaan van de intercommunale. Die termijn kan worden verlengd.

De Brusselse Hoofdstedelijke Regering bepaald de modaliteiten voor het opmaken van de lijst van de graven met een plaatselijk historisch belang.

Afdeling 5. Publieke plaatsen aangepast voor het houden van neutrale uitvaartplechtigheden

Art. 34. §1. De gemeenten kunnen op hun grondgebied, of op het grondgebied van één of meer aangrenzende gemeenten waarmee ze een overeenkomst hebben gesloten, één of meer neutrale publieke ruimten aanduiden geschikt voor het houden van uitvaartplechtigheden.

§2. In dat geval bepalen de gemeente of aangesloten gemeenten de modaliteiten van ter

à disposition de ces salles et veillent à faciliter les démarches en la matière.

Les communes peuvent toutefois refuser l'accès à ces lieux si le défunt ou ses ayants droit ne sont pas domiciliés dans la commune ou dans une des communes associées.

§3. L'occupation de ces lieux peut faire l'objet d'une redevance dont le montant est déterminé par la commune ou les communes associées.

CHAPITRE V. Dispositions abrogatoires, transitoires, et finales.

Art. 35. Les dispositions de la présente ordonnance ne portent pas préjudice aux usages relatifs à l'inhumation des membres de la famille royale, ni aux usages relatifs à l'inhumation des chefs de diocèse dans leur cathédrale.

Art. 36. Le Gouvernement peut déroger aux dispositions de la présente ordonnance, soit pour assurer l'exécution de conventions internationales, soit en vue d'assurer la protection des populations contre les dangers de propagation des maladies infectieuses ou de contamination par radiations ionisantes.

Art. 37. Sans préjudice d'autres dispositions légales et notamment des articles 315, 340, 453 et 526 du Code pénal, les infractions aux dispositions de la présente ordonnance sont punies de peines de police ou d'amendes administratives arrêtées par le conseil communal.

Art. 38. Sont abrogées:

1° la loi du 20 juillet 1971 sur les funérailles et sépultures, à l'exception des articles 15bis, § 2, alinéa 2, et 23bis ;

2° l'ordonnance de 29 novembre 2007 portant fixation des modes de sépulture, de la destination des cendres ainsi que des rites de la conviction philosophique pour les funérailles pouvant figurer dans l'acte de dernières volontés.

Art. 39. Les communes et associations intercommunales disposent d'un délai de 10

beschikking stelling van deze ruimten en waarborgen de stappen in deze materie te vereenvoudigen

De gemeenten kunnen evenwel niet tegemoetkomen aan een vraag tot ter beschikking stelling van een ruimte indien de overledene of zijn rechthebbenden niet gedomicilieerd zijn in de gemeente of een aangesloten gemeente

§3. De bezetting van deze ruimten kan het voorwerp uitmaken van een vergoeding waarvan het bedrag wordt vastgesteld door de gemeente of de aangesloten gemeenten in geval van overeenkomst.

HOOFDSTUK V. Slotbepalingen

Art. 35. De bepalingen van deze ordonnantie doen geen afbreuk aan de gebruiken in verband met de bijzetting van leden van het vorstenhuis en in verband met de bijzetting van de hoofden van bisdommen in hun kathedraal.

Art. 36. De Regering kan van de bepalingen van deze ordonnantie afwijken, ofwel met het oog op de uitvoering van internationale verdragen, ofwel met het oog op de bescherming van de bevolking tegen de gevaren van verspreiding van besmettelijke ziekten of van besmetting door ioniserende stralingen.

Art. 37. Zonder afbreuk te doen aan andere wettelijke bepalingen en meer bepaald aan de artikelen 315, 340, 453 en 526 van het Strafwetboek, wordt de overtreding van de bepalingen van deze ordonnantie gestraft met politiestraffen of met administratieve geldboetes vastgesteld door de gemeenteraad.

Art. 38. Opgeheven worden:

1° de wet van 20 juli 1971 op de begraafplaatsen en de lijkbezorging, met uitzondering van de artikelen 15bis, § 2, tweede lid, en 23bis;

2° de ordonnantie van 29 november 2007 tot vaststelling van de wijzen van lijkbezorging, de asbestemming en de rituelen van de levensbeschouwing voor de uitvaartplechtigheid die kunnen opgenomen worden in de laatste wilsbeschikking.

Art. 39. Gemeenten en intercommunale verenigingen beschikken over een termijn van

ans, à dater du 1er janvier 2019, pour se conformer au prescrit de l'article 3, alinéa 6.

Promulguons la présente ordonnance, ordonnons qu'elle soit publiée au Moniteur belge.

Bruxelles, xxx.

Pour le Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale ;

Le Ministre-Président du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale, chargé des Pouvoirs locaux,

Rudi VERVOORT

10 jaar die ingaat op 1 januari 2019 om zich in regel te stellen met het voorschrift van artikel 3, zesde lid.

Kondigen deze ordonnantie af, bevelen dat ze in het . Belgisch Staatsblad zal worden bekendgemaakt.

Brussel, xxx.

Voor de Brusselse Hoofdstedelijke Regering;

De Minister-President van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering, belast met Plaatselijke Besturen,

AVANT-PROJET D'ORDONNANCE SUR LES FUNÉRAILLES ET SEPULTURES

EXPOSE DES MOTIFS

I. GENERALITES.

En 2001, la matière des funérailles et sépultures a été transférée aux régions sur base de l'article 4 de la loi spéciale du 13 juillet 2001 portant transfert de diverses compétences aux régions et communautés (M.B. 3 août 2001), avec effet au 1er janvier 2002.

Les Régions sont donc devenues compétentes pour modifier, compléter ou remplacer les dispositions fédérales en la matière, contenues principalement dans la loi organique du 20 juillet 1971 sur les funérailles et sépultures et ses différents arrêtés d'exécution.

En ce qui concerne la Région de Bruxelles-Capitale, il convient toujours de se référer à la loi du 20 juillet 1971 et à ses différents arrêtés d'exécution pour tout ce qui n'est pas expressément réglé dans une ordonnance ou arrêté régional.

Plus précisément, la Région a procédé en 2002 à quelques adaptations formelles de la loi de 1971, pour la soumettre à la compétence des autorités bruxelloises (ordonnance du 18 juillet 2002 portant diverses réformes en vertu de la loi spéciale du 13 juillet 2001 portant transfert de diverses compétences aux régions et communautés – M.B. 7 août 2002).

Ce n'est qu'à partir de 2007 que le législateur régional est intervenu pour y apporter plusieurs modifications plus substantielles, notamment par :

- l'ordonnance du 29 novembre 2007 portant fixation des modes de sépulture, de la destination des cendres ainsi que des rites de la conviction philosophique pour les funérailles pouvant figurer dans l'acte de dernières volontés (M.B. 19 décembre 2007) ;

VOORONTWERP VAN ORDONNANTIE OP DE BEGRAAFPLAATSEN EN DE LIJKBEZORGING

MEMORIE VAN TOELICHTING

I. ALGEMENE TOELICHTING.

In 2001 werd de materie inzake begraafplaatsen en lijkbezorging overgeheveld naar de gewesten op basis van artikel 4 van de bijzondere wet van 13 juli 2001 houdende overdracht van diverse bevoegdheden aan de Gewesten en de Gemeenschappen (B.S. 3 augustus 2001), met inwerkingtreding op 1 januari 2002.

De gewesten werden dus bevoegd om decreten of ordonnanties aan te nemen die de federale reglementering in deze materie, in hoofdzaak vervat de wet van 20 juli 1971 op de begraafplaatsen en lijkbezorging en haar uitvoeringsbesluiten, wijzigen, aanvullen of vervangen.

Wat het Brussels Hoofdstedelijk Gewest betreft, moeten we nog steeds verwijzen naar de wet van 20 juli 1971 en haar verschillende uitvoeringsbesluiten voor al wat niet expliciet is geregeld in een gewestelijke ordonnantie of besluit.

Meer precies, heeft het Gewest in 2002 enkele formele wijzigingen aangebracht aan de wet van 1971, om ze te onderwerpen aan de bevoegdheid van de Brusselse autoriteiten (Ordonnantie van 18 juli 2002 houdende diverse hervormingen krachtens de bijzondere wet van 13 juli 2001 houdende overdracht van diverse bevoegdheden aan de gewesten en de gemeenschappen – B.S. 7 augustus 2002).

Het is pas vanaf 2007 dat de gewestelijke wetgever tussengekomen is om meerdere fundamentele wijzigingen aan te brengen, meer bepaald door:

- de ordonnantie van 29 november 2007 tot vaststelling van de wijzen van lijkbezorging, de asbestemming en de rituelen van de levensbeschouwing voor de uitvaartplechtigheid die kunnen opgenomen worden in de laatste wilsbeschikking (B.S. 19 december 2007);

- l'ordonnance du 13 décembre 2007 modifiant la loi du 20 juillet 1971 sur les funérailles et sépultures en vue d'un traitement digne des restes des fœtus nés sans vie (M.B. 10 janvier 2008) ;

- l'ordonnance du 3 février 2011 modifiant l'article 24 de la loi du 20 juillet 1971 sur les funérailles et sépultures (Conservation des cendres – Primauté du choix des proches) (M.B. 9 février 2011) ;

- l'ordonnance du 24 février 2011 modifiant l'ordonnance du 29 novembre 2007 portant fixation des modes de sépulture, de la destination des cendres ainsi que des rites de la conviction philosophique pour les funérailles pouvant figurer dans l'acte de dernières volontés (Contrat d'obsèques) (M.B. 3 mars 2011) ;

- l'ordonnance du 19 mai 2011 modifiant la loi du 20 juillet 1971 sur les funérailles et sépultures (Frais funéraires des indigents) (M.B. 8 juin 2011) ;

- l'arrêté du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale du 3 mars 2011 déterminant les modalités d'exécution des possibilités de se séparer dignement d'un fœtus né sans vie visées par l'article 15 ter de la loi du 20 juillet 1971 sur les funérailles et sépultures (M.B. 18 mars 2011) ;

- l'ordonnance du 26 juillet 2013 modifiant la loi du 20 juillet 1971 sur les funérailles et sépultures afin de permettre le placement d'une dépouille mortelle dans une autre enveloppe d'ensevelissement que le cercueil (M.B. 3 septembre 2013) ;

- l'ordonnance du 3 avril 2014 modifiant l'article 24 de la loi du 20 juillet 1971 sur les funérailles et sépultures (M.B. 13 mai 2014)

L'objectif principal poursuivi par le présent projet d'ordonnance est donc de réactualiser la loi du 20 juillet 1971 sur les funérailles et sépultures, sans toutefois remettre en cause ses principes fondamentaux, comme par exemple, le respect des dernières volontés,

- de l'ordonnantie van 13 december 2007 tot wijziging van de wet van 20 juli 1971 op de begraafplaatsen en de lijkbezorging met het oog op een waardige behandeling van het stoffelijk overschot van levenloos geboren foetussen (B.S. 10 januari 2008);

- de ordonnantie van 3 februari 2011 tot wijziging van artikel 24 van de wet van 20 juli 1971 op de begraafplaatsen en lijkbezorging (Bewaring van de assen – Voorrang keuze van de naasten)(B.S. 9 februari 2011);

- de ordonnantie van 24 februari 2011 tot wijziging van de ordonnantie van 29 november 2007 tot vaststelling van de wijzen van lijkbezorging, de asbestemming en de rituelen van de levensbeschouwing voor de uitvaartplechtigheid die kunnen opgenomen worden in de laatste wilsbeschikking (uitvaartcontract) (B.S. 3 maart 2011);

- de ordonnantie van 19 mei 2011 tot wijziging van de wet van 20 juli 1971 op de begraafplaatsen en de lijkbezorging (B.S. 8 juni 2011);

- het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 3 maart 2011 tot vaststelling van de uitvoeringsmodaliteiten van de mogelijkheden voor een waardig afscheid van de levenloos geboren foetus bedoeld in het artikel 15ter van de wet van 20 juli 1971 op de begraafplaatsen en de lijkbezorging (B.S. 18 maart 2011);

- de ordonnantie van 26 juli 2013 tot wijziging van de wet van 20 juli 1971 op de begraafplaatsen en de lijkbezorging om de plaatsing van het stoffelijk overschot in een ander lijkomhulsel dan een doodskest toe te staan (B.S. 3 september 2013);

- de ordonnantie van 3 april 2014 tot wijziging van artikel 24 van de wet van 20 juli 1971 op de begraafplaatsen en de lijkbezorging (B.S. 13 mei 2014).

Het hoofddoel van huidig ontwerp van ordonnantie is om de wet van 20 juli 1971 op de begraafplaatsen en lijkbezorging weer actueel te maken zonder aan de fundamentele principes te raken, zoals bijvoorbeeld het respecteren van de laatste

le caractère public et neutre des cimetières, l'autonomie communale.

Dans le cadre de cette réactualisation, certaines options nouvelles sont proposées en vue de répondre d'une part, au souhait des autorités locales de pouvoir améliorer l'organisation de leurs cimetières (et de simplifier certaines procédures) et d'autre part, aux attentes légitimes de la population bruxelloise qui, de plus en plus, délaisse l'inhumation au profit de la crémation, s'intéresse à de nouveaux modes de funérailles comme l'humusation ou l'aquamation (v. point 3 ci-dessous au sujet de ces notions), et porte un intérêt grandissant aux types de sépulture situés dans des endroits plus proches de la nature que les cimetières traditionnels.

En effet, la législation actuelle sur les funérailles et sépultures est assez restrictive en la matière : elle n'autorise, par exemple, la dispersion des cendres que dans un cimetière et dans les eaux territoriales belges et l'inhumation des cendres que dans un cimetière. L'inhumation et la dispersion des cendres sont également possibles sur un terrain privé, à condition qu'elle soit consécutive à la crémation.

Enfin, la préservation des sépultures d'importance historique locale est également envisagée dans ce projet d'ordonnance.

Ainsi, la structure de la loi de 1971 est conservée dans son ensemble et la plupart des articles sont repris dans leur intégralité, avec toutefois certaines nouveautés et adaptations apportées au texte de la loi, dont les plus importantes sont reprises ci-après :

1. Cimetière cinéraire.

A l'instar des communes de la Région wallonne, les communes de la Région de Bruxelles-Capitale pourront créer des cimetières réservés exclusivement aux

wil, het openbaar en neutraal karakter van de begraafplaatsen of de gemeentelijke autonomie.

In het kader van deze actualisering werden enkele nieuwe mogelijkheden voorgesteld om aan de ene kant te beantwoorden aan de wens van de plaatselijke overheden om de organisatie van hun begraafplaatsen te kunnen verbeteren (en sommige procedures te vereenvoudigen) en aan de andere kant te beantwoorden aan de gewettigde verwachtingen van de Brusselse bevolking die, meer en meer, de begraving loslaat ten voordele van de crematie, en interesse toont voor nieuwe vormen van lijkbezorging zoals de compostering of de resomatie (zie punt 3 hieronder over het onderwerp van deze noties). Verder dienen we een toenemende interesse van de burgers te benadrukken voor begrafenissen gesitueerd in omgevingen dichter bij de natuur dan de traditionele begraafplaatsen.

In feite is de huidige wetgeving op de begraafplaatsen en lijkbezorging redelijk restrictief in deze materie: ze laat bijvoorbeeld de uitstrooiing van de assen enkel toe op begraafplaatsen en in de Belgische territoriale wateren en de begraving van de assen enkel op de begraafplaats. De begraving en uitstrooiing van de assen is ook mogelijk op privaat terrein, op voorwaarde dat het direct volgt op de crematie.

Tenslotte is ook de bewaring van de graven met plaatselijke historische waarde voorzien in dit ontwerp van ordonnantie.

Dus, de structuur van de wet van 1971 wordt voor zijn geheel behouden en de meerderheid van de artikelen worden integraal overgenomen, met hier en daar enkele nieuwigheden en aanpassingen aangebracht aan de tekst van de wet, waarvan de belangrijkste zich hieronder bevinden:

1. Asbegraafplaats.

Zoals in het Waalse Gewest, kunnen de gemeenten van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest begraafplaatsen creëren exclusief voor lijkbezorging verbonden met crematie.

modes de sépulture liés à la crémation des corps. Il convient de préciser qu'il ne s'agit pas ici d'établissements crématoires, mais bien d'un cimetière dédié à la conservation et à la dispersion des cendres.

Dans le cadre d'une gestion plus dynamique de l'espace disponible en matière de funérailles et sépultures, il est en effet intéressant de permettre aux communes de recourir à de nouvelles possibilités d'aménagement de lieux de sépulture dédiés à la crémation des corps. La création d'un cimetière cinéraire peut en outre offrir une alternative intéressante à un éventuel manque d'espace d'un établissement crématoire qui est obligé de disposer d'une parcelle d'inhumation des urnes, d'une parcelle de dispersion et d'un columbarium.

Il s'agit bien d'un cimetière public soumis au même régime juridique que le cimetière traditionnel.

Concernant ces cimetières cinéraires, il convient d'observer que :

- a) ceux-ci ne sont pas obligatoires;
- b) tous les types de sépulture relatifs à l'inhumation et à la dispersion des cendres doivent pouvoir être respectés dans ces cimetières cinéraires, à savoir:
 - la dispersion des cendres sur parcelle;
 - l'inhumation des urnes en terrain concédé ou non;
 - le placement des urnes en columbarium ;
- c) la commune qui dispose à la fois d'un cimetière traditionnel et d'un cimetière cinéraire n'est pas pour autant autorisée à refuser les types de sépulture liés à la crémation des corps dans son cimetière traditionnel. Par conséquent, la coexistence de ces deux cimetières au sein d'une commune ne peut pas empêcher le citoyen de pouvoir opter librement pour le cimetière de son choix.

We moeten hier preciseren dat het geen crematoria betreft maar wel degelijk een begraafplaats voorzien voor de bewaring en uitstrooiing van assen.

In het kader van meer dynamisch beheer van de beschikbare ruimte voor begraafplaatsen en lijkbezorging, is het interessant om de gemeenten toe te laten zich te beroepen op nieuwe mogelijkheden van beheer van plaatsen voorzien voor de crematie van lichamen. De oprichting van een asbegraafplaats kan bovendien een interessant alternatief bieden voor een eventueel gebrek aan ruimte bij een crematorium dat verplicht is een perceel te hebben voor de begraving van urnen, een perceel voor uitstrooiing en een columbarium.

Het betreft wel degelijk een openbare begraafplaats onderworpen aan hetzelfde juridisch regime als de traditionele begraafplaats.

Wat betreft de asbegraafplaatsen moeten we er op wijzen dat:

- a) ze niet verplicht zijn;
- b) alle types van lijkbezorging met betrekking tot begraving en uitstrooiing van de assen moeten mogelijk zijn op deze asbegraafplaatsen, met name:
 - de asuitstrooiing op het perceel;
 - de begraving van de urnen al dan niet in een concessie;
 - de plaatsing van urnen in een columbarium;
- c) het is de gemeente die beschikt over zowel een traditionele begraafplaats als een asbegraafplaats niet toegestaan de wijzen van lijkbezorging verbonden met de crematie te weigeren op de traditionele begraafplaats. Dus het samen bestaan van deze twee begraafplaatsen in een gemeente weerhoudt de burger er niet van vrij te kunnen kiezen voor de begraafplaats van zijn keuze.

2. Délimitation de zones autres que le cimetière pour l'inhumation et la dispersion de cendres (Parcelles du domaine public).

L'évolution de la société en matière de funérailles et sépultures implique que les modalités de dispersion et d'inhumation, en termes de lieu et de temporalité, soient suffisamment larges afin de pouvoir honorer au mieux les dernières volontés des défunts, surtout en ce qui concerne leur dernier lieu de repos.

A cet égard, certains terrains appartenant au domaine public offrent des possibilités intéressantes que la législation actuelle ne permet pas d'exploiter. Ils présentent notamment l'avantage de ne pas être conditionnés au patrimoine du défunt et de ses proches ou à l'autorisation écrite d'un tiers propriétaire du terrain.

Dès lors, par dérogation au principe d'interdiction d'inhumation ou de dispersion des cendres sur le domaine public inscrit à l'article 24 de la loi du 20 juillet 1971, le présent projet d'ordonnance vise à accorder aux communes davantage d'autonomie en leur permettant de délimiter des zones, autres que le cimetière, où les cendres des corps incinérés peuvent être dispersées (voir l'article 30 du présent projet)

3. Modes de sépulture.

Il n'existe actuellement que deux modes de sépulture autorisés par la loi, à savoir l'inhumation et la crémation des dépouilles mortelles.

Le présent projet d'ordonnance laisse au Gouvernement la possibilité d'autoriser d'autres modes de sépulture, actuellement non prévus par la législation. Il pourrait notamment s'agir de l'humusation ou de l'aquamation (hydrolyse alcaline).

L'humusation est un processus contrôlé de transformation des corps par les micro-organismes dans un compost végétal, qui transforme les dépouilles mortelles en humus.

2. Afbakening van zones andere dan voor de begraving en uitstrooiing van assen (percelen van het openbaar domein).

De evolutie van de burgerlijke samenleving inzake begraafplaatsen en lijkbezorging houdt in dat de modaliteiten van de uitstrooiing en begraving, in termen van plaats en temporaliteit, voldoende ruim moeten zijn om zo goed mogelijk de laatste wensen van de overledenen te kunnen respecteren, zeker wat betreft hun laatste rustplaats.

In dit opzicht bieden sommige terreinen die behoren tot het openbaar domein interessante mogelijkheden die de huidige wetgeving niet toelaat te gebruiken. Ze bieden namelijk het voordeel niet onderworpen te zijn aan het patrimonium van de overledene en zijn naasten of aan de schriftelijke toelating van een derde eigenaar van het terrein.

Daarom, in afwijking van het principiële verbod op begraving of asuitstrooiing op het openbaar domein zoals voorzien in artikel 24 van de wet van 20 juli 1971, heeft het huidige ontwerp van ordonnantie tot doel aan de gemeenten het voordeel van de autonomie te geven door hen toe te staan zones aan te duiden, andere dan de begraafplaats, waar de assen van gecremeerde lichamen kunnen uitgestrooid, bewaard of begraven worden.

3. Wijzen van lijkbezorging.

Op heden bestaan er slechts twee door de wet toegelaten wijzen van lijkbezorging, met name de begraving en de crematie van stoffelijke overschotten.

Huidig ontwerp van ordonnantie geeft de Regering de mogelijkheid andere vormen van lijkbezorging toe te staan die momenteel niet in de wetgeving zijn voorzien. Het kan onder meer de humusatie of de aquamatie gaan (alkalische hydrolyse).

Humusatie is een gecontroleerd proces van lichaamstransformatie door micro-organismen in een plantaardige compost, die dode lichamen verandert in humus.

L'aquamation est un processus (déjà permis au Canada) de « crémation par l'eau », par lequel le processus de décomposition des dépouilles mortelles est accéléré en plaçant celles-ci dans de l'eau chauffée à 96 °C à laquelle du sodium et du potassium sont ajoutés.

4. Autorisation d'inhumation et autorisation de crémation.

4.1 Pour des raisons d'égalité de traitement, il a été décidé que tout comme l'inhumation, la crémation devait faire l'objet d'une autorisation préalable de l'officier de l'état civil. Cependant, les régimes des autorisations d'inhumation et de crémation sont régis par des lois différentes.

En effet, la procédure de délivrance de l'autorisation d'inhumation est régie par l'article 77 du code civil, alors que la procédure de délivrance de l'autorisation de crémation est régie par les articles 20 et suivants de la loi du 20 juillet 1971

Lors de la régionalisation de la matière des funérailles et sépultures, la question d'une éventuelle régionalisation des articles 77 et suivants du Code civil ne s'est jamais posée. Ainsi, la délivrance de l'autorisation d'inhumation est restée une matière fédérale, contrairement à la délivrance de l'autorisation de crémation qui est devenue une matière régionale.

Dans un souci de cohérence, il faudrait que ces deux types d'autorisation soient prévus dans une seule et même législation.

A ce sujet, il ressort notamment de l'avis du Conseil d'Etat rendu sur le projet de décret wallon relatif aux funérailles et sépultures, que la question de l'autorisation d'inhumation relève bien de la compétence des régions et qu'à ce titre, elle pouvait être intégrée dans leur législation sur les funérailles et sépultures.

« Depuis le 1er janvier 2002, les régions sont devenues compétentes pour régler tant le régime administratif de la délivrance de

Aquamatie is een proces (al toegestaan in Canada) van "watercrematie", waarbij het proces van het ontbinden van stoffelijke resten wordt versneld door ze in water verwarmd tot 96 °C te plaatsen, waarbij natrium en kalium worden toegevoegd.

4. Toelating tot begraving en toelating tot crematie.

4.1 Om redenen van gelijke behandeling, werd beslist dat net zoals bij de begraving, de crematie het voorwerp moet uitmaken van een voorafgaande toelating van de ambtenaar van de burgerlijke stand. De toelatingen voor bevraving en crematie worden echter geregeld in verschillende wetten.

Immers, de procedure voor de afgifte van een toelating tot begraving wordt geregeld door artikel 77 van het Burgerlijk Wetboek, terwijl de procedure voor de afgifte van de toelating tot crematie is geregeld door de artikelen 20 en volgende van de wet van 20 juli 1971.

Tijdens de regionalisatie van de materie begraafplaatsen en lijkbezorging werd de vraag naar een eventuele regionalisatie van de artikelen 77 en volgende van het Burgerlijk Wetboek nooit gesteld. Zo is de afgifte van een toelating tot begraving een federale materie gebleven in tegenstelling tot de afgifte van de toelating tot crematie die een gewestelijke materie is geworden.

Om de coherentie te bewaren, zouden deze twee types van toelating moeten voorzien worden in eenzelfde wetgeving

Wat dit betreft, blijkt namelijk uit het advies van de Raad van State gegeven voor het ontwerp van Waals decreet betreffende begraafplaatsen en lijkbezorging, dat de vraag van de toelating tot begraving wel degelijk tot de bevoegdheid van de gewesten behoort en dat deze dus kon geïntegreerd worden in hun wetgeving betreffende begraafplaatsen en lijkbezorging:

'Sedert 1 januari 2002 zijn de gewesten bevoegd geworden om het administratieve aspect te regelen van de afgifte van zowel

l'autorisation d'inhumation que celui de la délivrance de l'autorisation de crémation. Ce faisant, les régions ne peuvent cependant pas légiférer d'une manière qui rendraient difficilement applicables, voire impossible à appliquer, les règles adoptées par l'autorité fédérale, dans le cadre de ses compétences propres, en matière de constatation de décès, d'établissement de l'acte de décès, ainsi que des mesures à observer en cas de mort violente ou de décès suspect. A cet égard, la constatation du décès par l'officier de l'état civil doit précéder la délivrance de l'autorisation d'inhumation ou de crémation. La compétence fédérale de constatation précède donc la compétence régionale d'autorisation.»

(Doc Parl. PW 52008_2009) n° 879-1, p 17)

Dans son avis sur l'ordonnance en projet, le Conseil d'Etat a confirmé la compétence des régions pour régler tant le régime administratif de l'autorisation d'inhumation que celui de l'autorisation de crémation étant donné que l'organisation du régime de l'autorisation d'inhumation n'est pas nécessairement liée au dispositif de compétence fédérale régissant l'établissement des actes de décès.

Par conséquent, le présent projet d'ordonnance propose d'insérer une procédure d'autorisation d'inhumation identique à celle de la crémation (qui était prévue à l'article 20 de la loi de 1971).

4.2. Par ailleurs, les dispositions actuelles concernant l'autorisation de crémation délivrée par l'officier de l'état civil ne permettent pas de savoir si la compétence de l'officier de l'état civil en cette matière peut être déléguée à des agents du service communal de l'état civil.

Pourtant, une telle délégation de compétence participerait activement à la simplification administrative si souvent souhaitée par les communes.

En outre, l'autorisation de crémation ne représente pour l'officier de l'état civil qu'une simple formalité de la même nature

een verlof tot teraardebestelling als een verlof tot crematie. De gewesten mogen evenwel geen wetgeving uitvaardigen die tot gevolg zou hebben dat de regels aangenomen door de federale overheid in het kader van haar eigen bevoegdheid inzake de vaststelling van het overlijden, het opmaken van de akte van overlijden en de maatregelen die moeten worden getroffen in geval van gewelddadige dood of van verdacht overlijden, moeilijk of zelfs onmogelijk toepassing kunnen vinden. In dat verband moet de vaststelling van het overlijden door de ambtenaar van de burgerlijke stand voorafgaan aan de afgifte van het verlof tot teraardebestelling of tot crematie. De federale vaststellingsbevoegdheid gaat dus vooraf aan de gewestelijke verlofbevoegdheid.'

(Parl. St. PW 52008_2009) nr. 879-1, p 17)

In haar advies betreffende het ontwerp van ordonnantie heeft de Raad van State de bevoegdheid van de gewesten bevestigd om zowel het administratief regime van toelating van begraving als dit van de toelating tot crematie gegeven dat de organisatie van het regime van toelating tot begraving niet noodzakelijk gerelateerd is aan het federale stelsel dat de opmaak van overlijdensakten regelt.

Dienvolgens stelt huidig ontwerp van ordonnantie voor om een procedure tot toelating tot begraving in te voegen identiek aan deze voor de crematie (die was voorzien in artikel 20 van de wet van 1971).

4.2. Daarenboven laten de huidige bepalingen betreffende de toelating tot crematie afgegeven door de ambtenaar van de burgerlijke stand niet toe te weten of de bevoegdheid van de ambtenaar van de burgerlijke stand in deze materie gedelegeerd kan worden aan gemeentelijke ambtenaren van de dienst burgerlijke stand.

Nochtans zou deze delegatie van bevoegdheid actief bijdragen tot de administratieve vereenvoudiging die zo vaak gevraagd wordt door de gemeenten.

Daarenboven stelt de toelating tot crematie voor de ambtenaar van de burgerlijke stand slechts een simpele formaliteit voor van

que de nombreux autres actes de l'état civil qu'il dresse.

Etant donné que l'autorisation de crémation relève désormais des compétences régionales, le présent projet d'ordonnance vise dès lors à instaurer une telle procédure de délégation.

5. Notion d'ossuaire.

La notion d'ossuaire (ancien article 19 de la loi de 1971 relative aux funérailles et sépultures) qui est désormais expressément prévue dans le projet d'ordonnance, est clarifiée. Plusieurs critères sont rappelés :

- L'ossuaire doit être un monument et non pas un simple lieu. Il peut par exemple s'agir d'un caveau ou d'un ancien monument.
- L'ossuaire doit être situé dans le cimetière. Il fait partie intégrante de celui-ci.
- L'ossuaire est un monument fermé. Il ne doit pas permettre l'accès au public ni permettre une vue directe sur les restes entreposés.
- L'ossuaire est un monument mémoriel. Il doit permettre le recueillement des familles et la préservation du respect dû aux morts.

6. Le transport des dépouilles mortelles.

Le présent projet d'ordonnance supprime l'organisation exclusive des transports funèbres par les communes. Il s'agit ici de confirmer la tendance de plus en répandue de laisser l'activité de ces transports aux entreprises de pompes funèbres.

Les communes ne peuvent donc plus imposer leur mode de transport funèbre, que ce soit sur base d'un monopole communal ou d'un contrat de concession. Elles conservent toutefois leur pouvoir de police sur ces transports.

Par ailleurs, le présent projet d'ordonnance apporte une modification importante en ce qui concerne l'autorisation du transport d'une dépouille mortelle.

dezelfde aard als talloze andere aktes van de burgerlijke stand die hij opmaakt.

Gegeven dat de toelating tot crematie tot de gewestelijke bevoegdheden behoort, voorziet huidig ontwerp van ordonnantie zulke procedure tot delegatie in te stellen.

5. Het begrip doodsbeenderhuisje.

Het begrip doodsbeenderhuisje (oud artikel 19 van de wet van 1971 betreffende de begraafplaatsen en de lijkbezorging) dat uitdrukkelijk voorzien is in dit ontwerp van ordonnantie wordt verduidelijkt. Meerdere criteria worden herhaald:

- Het doodsbeenderhuisje moet een monument zijn en geen gewone plaats. Het kan bijvoorbeeld een kelder betreffende of een oud monument.
- Het doodsbeenderhuisje moet zich binnen de begraafplaats bevinden. Het maakt er integraal deel van uit.
- Het doodsbeenderhuisje is een afgesloten monument. Het mag geen openbare toegang toelaten noch een direct zicht op de er geplaatste resten.
- Het doodsbeenderhuisje is een herdenkingsmonument. Het moet de overpeinzing van de families toelaten en het respect voor de overledenen bewaren.

6. Het vervoer van stoffelijke overschotten.

Huidig ontwerp van ordonnantie heft de exclusieve organisatie van begrafenistransporten door de gemeenten op. Het betreft hier de bevestiging van de meer en meer wijdverspreide tendens om de activiteit van deze transporten over te laten aan de begrafenisondernemingen.

De gemeenten kunnen dus niet meer hun begrafenisvervoermiddel opleggen zij het op basis van een gemeentelijk monopolie zij het op basis van een overeenkomst van concessionaris. Ze behouden wel hun politiebevoegdheid over deze transporten.

Anderzijds, brengt huidig ontwerp van ordonnantie een belangrijke wijziging aan wat betreft de toelating tot transport van een stoffelijk overschot.

Auparavant, le transport de la dépouille du défunt ne pouvait se produire qu'après la délivrance par l'officier de l'état civil du permis d'inhumer, ce qui en pratique posait certains problèmes aux entreprises de pompes funèbres qui se trouvaient parfois dans l'impossibilité de contacter les services communaux compétents, dans l'hypothèse par exemple, d'un décès survenant en période de congé ou en dehors des heures d'ouverture desdits services.

Afin d'éviter que le transfert d'une dépouille mortelle vers son domicile ou vers le funérarium ait lieu avant que le permis d'inhumer ne soit délivré, le présent projet d'ordonnance prévoit que le transport du corps est autorisé dès que le médecin qui a constaté le décès a établi que la mort était bien naturelle et que le transport de la dépouille ne représentait aucun risque pour la santé publique.

Cette possibilité de transférer la dépouille du défunt vers un lieu temporaire en attendant son transport vers le crématorium ou vers son lieu de sépulture, ne supprime pas les règles relatives aux autorisations d'inhumation ou de crémation qui sont en principe de la compétence de l'officier de l'état civil.

7. Sépultures d'importance historique locale.

Le présent projet d'ordonnance consacre désormais une disposition relative à la préservation du patrimoine funéraire remarquable que l'on peut retrouver dans un bon nombre de nos cimetières.

L'objectif est en effet de protéger toutes les sépultures d'importance historique locale au sens large du terme. Elles peuvent par exemple avoir une importance architecturale ou autre. L'intérêt historique d'une sépulture ne peut aussi concerner qu'un de ses éléments particulièrement remarquables.

A cette fin, les communes devront répertorier ces sépultures sur une liste dont

Voordien kon het transport van het stoffelijk overschot van de overledene slechts plaatshebben na de afgifte door de ambtenaar van de burgerlijke stand van een toelating tot begraving., wat in praktijk enkele problemen opleverde voor begrafenisondernemingen die zich vaak in de onmogelijkheid bevonden om de bevoegde gemeentediensten te contacteren, bijvoorbeeld in de hypothese van een overlijden tijdens een vakantieperiode of buiten de openingsuren van de voormelde diensten.

Om te vermijden dat het transport van een stoffelijk overschot naar zijn adres of het funérarium plaatsheeft voordat de toelating tot begraving werd afgegeven, voorziet het huidige ontwerp van ordonnantie dat het transport van het lichaam toegestaan is van zodra de geneesheer die het overlijden heeft vastgesteld bevestigd dat het een natuurlijke dood betreft en dat het transport van het stoffelijk overschot geen risico voor de volksgezondheid vormt.

Deze mogelijkheid om het stoffelijk overschot te transporteren naar een tijdelijke plaats in afwachting van zijn transport naar het crematorium of zijn begraafplaats heft de regels betreffende de toelating tot begraving of crematie, die in principe onder de bevoegdheid van de ambtenaar van de burgerlijke stand vallen, niet op.

7. Grafmonumenten met plaatselijke historische waarde.

Huidig ontwerp van ordonnantie besteedt een bepaling aan het behoud van opmerkelijk begrafenispatrimonium dat men kan terugvinden op een aantal van onze begraafplaatsen.

Het doel is alle grafmonumenten met plaatselijke historische waarde in ruime zin van het woord te beschermen. Ze kunnen bijvoorbeeld een architecturale waarde hebben of andere. De historische waarde kan ook een van haar bijzonder opmerkelijke elementen betreffen.

Te dien einde moeten de gemeenten een lijst opmaken van deze monumenten,

les critères d'établissement seront fixés par le Gouvernement.

Notons que cette compétence de sélection laissée aux communes n'empêche aucunement les initiatives de la Région, en vue notamment de proposer la sauvegarde d'une sépulture qui n'aurait pas été répertoriée par une commune.

Les sépultures qui feront l'objet d'une décision de protection devront dès lors être conservées et entretenues par les communes.

8. Reprise de certaines compétences par la Région de Bruxelles-Capitale.

Il convient de prendre en considération les particularités du territoire de la Région de Bruxelles-Capitale, soustrait depuis le 1er janvier 1995 à la division en provinces. Il n'y a en effet plus d'institutions provinciales en place à Bruxelles.

Or, plusieurs dispositions de la loi du 20 juillet 1971 toujours en vigueur dans notre Région, se réfèrent encore à l'ancienne institution provinciale de l'inspection d'hygiène.

Il en est notamment question dans le cadre de la création ou de la fermeture d'un cimetière, ainsi que dans le cas de certaines dérogations en matière d'aménagement de sépultures, où l'avis préalable de l'inspection d'hygiène provinciale est parfois requis.

S'il ne fait aucun doute que les différentes fonctions qui étaient assignées à l'inspection d'hygiène provinciale par la loi du 20 juillet 1971 doivent être reprises par la Région de Bruxelles-Capitale, la question reste de savoir quelle est l'autorité régionale compétente pour les exercer.

Il semble évident que les opérations liées à la création ou à l'exploitation d'un cimetière comme par exemple, le fait de devoir effectuer des fouilles ou des travaux de fondation ou encore d'analyser les risques de pollution des sols, relèvent de la

waarvoor de criteria van opmaak zullen worden vastgelegd door de Regering.

Noteer dat de bevoegdheid om te selecteren die aan de gemeenten werd gelaten in geen geval initiatieven van het Gewest tegenhoudt om de bewaring van een grafmonument voor te stellen dat nooit geselecteerd werd door een gemeente.

De grafmonumenten die onderwerp zijn van een maatregel van bescherming moeten dus bewaard en onderhouden worden door de gemeenten.

8. Terugneming van sommige bevoegdheden door het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Het past rekening te houden met de bijzonderheden van het grondgebied van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest dat sinds 1 januari 1995 onttrokken is aan de indeling in provincies. In de realiteit zijn er geen provinciale instellingen meer aanwezig in Brussel.

Nochtans zijn meerdere bepalingen van de wet van 20 juli 1971 die verwijzen naar het oude instituut van de provinciale gezondheidsinspectie nog van toepassing in ons Gewest.

Dit is meer bepaald het geval in het kader van de oprichting of sluiting van begraafplaatsen alsook in het geval van bepaalde afwijkingen inzake het beheer van grafmonumenten, waar het voorafgaandelijk advies van de provinciale gezondheidsinspectie telkens vereist is.

Indien er zich geen enkele twijfel stelt dat de diverse taken die door de wet van 20 juli 1971 aan de provinciale gezondheidsinspectie werden toebedeeld moeten opgenomen worden door het Brussels Hoofdstedelijk gewest, blijft er nog wel de vraag welke de bevoegde gewestelijke overheid is om deze uit te voeren.

Het lijkt vanzelfsprekend dat de handelingen verbonden met de crematie of met de uitbating van een begraafplaats bijvoorbeeld, het feit opgravingen of funderingswerken te moeten uitvoeren of nog het analyseren van de risico's op

compétence technique des administrations qui ont la santé environnementale ainsi que l'urbanisme et le patrimoine dans leurs attributions.

Conjointement à cette clarification de compétence d'avis, il s'agit aussi - en ce qui concerne l'avis conforme rendu par le fonctionnaire délégué dans cette matière - de se référer au Code bruxellois de l'Aménagement du Territoire (CoBAT) qui se substitue à la loi du 29 mars 1962 organique de l'aménagement du territoire et de l'urbanisme.

9. Mise à disposition par les communes d'un lieu public permettant d'organiser des cérémonies funéraires neutres.

L'évolution de la société implique que de plus en plus de citoyens souhaitent organiser une cérémonie pour le départ de leurs proches en dehors de tout cadre confessionnel.

Actuellement, le Crematorium de Bruxelles dispose des infrastructures et du personnel qualifié nécessaires à l'organisation de telles cérémonies et pour lesquelles il est prévu une tarification spécifique. La mise en service du site d'Evere, prévue en 2019, permettra également d'étendre l'offre de services aux citoyens.

A cet égard, l'ordonnance du 16 juillet 1998 concernant les travaux subsidiés permet aux communes et aux intercommunales de demander et d'obtenir, dans les limites budgétaires disponibles, des subsides pour la construction et la rénovation de salles qui permettraient d'organiser des cérémonies funéraires neutres.

Si malgré cela, les locaux disponibles pour ce genre de cérémonies ne permettaient pas de répondre de manière satisfaisante à la demande de la population, les communes, pourraient toujours, dans le cadre de leur autonomie, identifier sur leur territoire un lieu public adapté à des cérémonies funéraires neutres afin de permettre aux familles qui le souhaitent de pouvoir disposer d'une salle propice aux moments de recueillement et de silence dans le respect le plus total de la mémoire de leurs défunts.

bodemverontreiniging, behoren tot de technische bevoegdheid van de administraties die de bescherming van het leefmilieu, de stedenbouw en de natuurlijke rijkdommen in haar bevoegdheden heeft.

Aanvullend aan deze verduidelijking van adviserende bevoegdheid, betreft het ook wat betreft het conform advies gegeven door de gedelegeerde ambtenaar in deze materie, om te verwijzen naar het Brussels Wetboek van Ruimtelijke Ordening (BWRO) dat de wet van 29 maart 1962 houdende organisatie van de ruimtelijke ordening en van de stedenbouw vervangt.

9. Ter beschikking stelling door de gemeenten van een openbare plaats om neutrale begrafenisceremoniën te organiseren.

De evolutie van de samenleving betekent dat steeds meer burgers een ceremonie willen organiseren voor het vertrek van hun geliefden buiten elk confessioneel kader.

Momenteel beschikt het Crematorium van Brussel over de infrastructuur en het gekwalificeerde personeel dat nodig is voor de organisatie van dergelijke ceremonies en waarvoor een specifiek tarief is voorzien. De ingebruikname van de Evere-site, gepland voor 2019, zal ook het dienstenaanbod aan de burgers uitbreiden.

Bovendien stelt de verordening van 16 juli 1998 betreffende gesubsidieerde werken de gemeenten en intercommunales in staat om, binnen de grenzen van hun budget, subsidies aan te vragen en te verkrijgen voor de bouw en renovatie van ruimten die het mogelijk zouden maken om neutrale uitvaartplechtigheden te organiseren.

Als desondanks de beschikbare lokalen voor dit soort ceremonies niet toelaten om op bevredigende wijze te beantwoorden aan de vraag van de bevolking, zouden de gemeenten, binnen het kader van hun autonomie, altijd op hun grondgebied een openbare plaats kunnen identificeren die is aangepast voor neutrale uitvaartplechtigheden voor families die een ruimte willen hebben die bevorderlijk is voor de momenten van herdenking en stilte, met

Les communes seraient par ailleurs libres de prélever une redevance pour la mise à disposition de cette salle.

Il importe également de mentionner l'avis du CE 60.534/4 sur le projet de décret wallon relatif au même objet, rappelant qu'« au regard des libertés de conscience, de religion et d'expression, combinées avec le principe d'égal accès des usagers au service public, le système qu'entend proposer le législateur, n'est admissible qu'à la condition que l'exigence de neutralité ainsi posée concerne le lieu public identifié par les communes et non les personnes qui souhaitent y avoir accès, ni les caractères de la cérémonie funéraire que ces personnes souhaitent y organiser ».

10. Parcelles permettant le respect des rites funéraires des convictions religieuses et philosophiques reconnues.

En raison du principe de la nécessaire neutralité des cimetières, les communes ont l'obligation d'assurer le service public des inhumations de façon identique pour tout le monde en ses éléments essentiels.

Toutefois, ni la Constitution, ni la loi ne s'opposent à ce que les autorités communales aménagent le cimetière dont elles ont la responsabilité en tenant compte des sensibilités et des convictions religieuses du défunt et de sa famille.

En outre, ni la jurisprudence judiciaire, ni la jurisprudence administrative ne s'opposent, dans l'état actuel du droit, à de telles pratiques.

Dès lors, le présent projet d'ordonnance prévoit qu'à l'horizon 2029 – et sauf impossibilité matérielle liée au manque d'espace – tous les cimetières devront être dotés d'une parcelle permettant le respect des rites funéraires des convictions religieuses et philosophiques reconnues.

alle respect voor de herinnering aan hun overledenen.

De gemeenten zouden ook de vrijheid hebben om een vergoeding in rekening te brengen voor het ter beschikking stellen van deze ruimte.

Het is ook belangrijk om het advies 60.534 / 4 van de Raad van State over het ontwerp van Waals decreet over hetzelfde onderwerp te vermelden, eraan herinnerend dat "in het licht van de vrijheid van geweten, godsdienst en meningsuiting, gecombineerd met het beginsel van gelijke toegang van gebruikers tot de openbare dienst, het systeem dat de wetgever wil voorstellen, is alleen aanvaardbaar als de eis van neutraliteit die wordt opgelegd betrekking heeft op de openbare plaats die door de gemeenten is aangewezen, en niet op de personen die er toegang toe willen hebben, noch de aard van de uitvaartplechtigheid die deze personen daar willen organiseren".

10. Percelen die het respect toelaten van de funeraire riten van erkende religieuze en filosofische overtuigingen.

Vanwege het beginsel van de noodzakelijke neutraliteit van begraafplaatsen, hebben gemeenten de verplichting om de openbare dienstverlening van begrafenissen op dezelfde manier voor iedereen in zijn essentiële elementen te waarborgen.

Noch de Grondwet, noch de wet verhindert echter dat de gemeentelijke overheden de begraafplaats waarvoor zij verantwoordelijk zijn inrichten rekening houdend met de gevoeligheden en de religieuze overtuigingen van de overledene en zijn familie.

Bovendien verzet noch de gerechtelijke jurisprudentie, noch de administratieve jurisprudentie zich, in de huidige staat van het recht, tegen dergelijke praktijken.

Daarom wordt in dit ontwerp van ordonnantie voorzien dat alle begraafplaatsen tegen 2029 – behalve indien dit materieel onmogelijk is wegens plaatsgebrek – beschikken over een perceel dat de eerbiediging van de funeraire riten van de erkende erediensten mogelijk maakt.

De telles parcelles devront être aménagées au sein du cimetière, à la condition qu'elles y soient intégrées sans aucune séparation physique entre elles et le reste du cimetière.

11. Registre des cimetières

Une autre nouveauté du présent projet d'ordonnance concerne la généralisation et la formalisation de l'enregistrement des sépultures qui actuellement s'effectue de diverses manières par les communes.

Il importe effectivement de pouvoir répertorier toutes les opérations liées à la gestion des cimetières, dans un souci de bonne administration du domaine public communal, mais aussi dans le but d'assurer le respect dû à la mémoire des morts, notamment en permettant aux proches ainsi qu'aux personnes intéressées de retrouver une sépulture.

COMMENTAIRE DES ARTICLES

Article 1er

Dans son avis, le Conseil d'Etat rappelle que selon l'article 92bis, § 2, e), de la loi spéciale du 8 août 1980 de réformes institutionnelles, les régions sont tenues de conclure un accord de coopération régler les questions relatives aux cimetières qui dépassent les limites d'une région ou qui sont situés dans une autre région que la commune à laquelle ils appartiennent. Tel est le cas de certains cimetières de la Région de Bruxelles-Capitale.

En l'absence d'accord de coopération, l'avant-projet d'ordonnance ne peut, dès lors, s'appliquer qu'à l'égard des cimetières des communes de la Région de Bruxelles-Capitale qui sont situés sur le territoire de la Région et qui n'en dépassent pas les limites.

Article 2

Cet article comprend la définition de plusieurs notions utilisées dans la présente ordonnance.

Zulke percelen moeten worden ingericht binnen de begraafplaats, op voorwaarde dat ze worden geïntegreerd zonder enige fysieke scheiding van de rest van de begraafplaats.

11. register van begraafplaatsen

Een andere vernieuwing van dit ontwerp van ordonnantie betreft de veralgemening en formalisering van de registratie van grafmonumenten die momenteel op verschillende manieren gedaan wordt door de gemeenten.

Het is inderdaad belangrijk om alle handelingen met betrekking tot het beheer van begraafplaatsen kunnen op te lijsten, met het oog op een goed bestuur van het openbaar domein, maar ook om eerbied voor de herinnering aan de doden te garanderen, in het bijzonder door de naasten alsook geïnteresseerde personen toe te laten om een grafmonument te vinden.

ARTIKELSGEWIJZE BESPREKING

Artikel 1

In haar advies, herinnert de Raad van State eraan dat luidens artikel 92bis, § 2, e), van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen de gewesten een samenwerkingsakkoord moeten sluiten voor de regeling van de aangelegenheden die betrekking hebben op de begraafplaatsen die de grenzen van een gewest overschrijden of die gelegen zijn in een ander gewest dan de gemeente waartoe ze behoren. Dat is het geval met sommige begraafplaatsen van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Aangezien er geen samenwerkingsakkoord is, kan het voorliggende voorstel van ordonnantie enkel gelden voor de begraafplaatsen van de gemeenten van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest die op het grondgebied van het Gewest liggen en de grenzen van het Gewest niet overschrijden.

Artikel 2

Dit artikel bevat de definitie van verschillende concepten die in deze ordonnantie worden gebruikt.

A cet égard, il a paru nécessaire de définir la notion de « cimetière », « cimetière cinéraire », « ossuaire », « contrat d'obsèques », « indigent », « cérémonie funéraire neutre » et « établissement crématoire », « personne qualifiée pour pourvoir aux funérailles », et « proche ».

Article 3

Le présent article donne aux communes et intercommunales la faculté de créer des cimetières cinéraires, c'est-à-dire autorisant uniquement les modes de sépulture liés à la crémation des corps. Il s'agit d'une faculté pour les communes. Si elles en font usage, elles devront être en mesure d'y assurer tous les types de sépulture relatifs à l'inhumation et à la dispersion des cendres. Cela ne les dispense pas non plus de continuer à disposer de ces modes de sépulture dans leurs cimetières traditionnels.

L'obligation de disposer d'une parcelle d'inhumation des urnes, d'une parcelle de dispersion et d'un columbarium ne vise plus seulement les crématoriums intercommunaux mais aussi les crématoriums créés par une seule commune.

L'obligation pour un établissement crématoire d'être construit dans l'enceinte d'un cimetière ou sur un terrain situé dans la même commune que le cimetière et communiquant avec celui-ci est supprimée. En effet, tout établissement crématoire, qu'il soit communal ou intercommunal, doit désormais disposer des infrastructures obligatoires que sont la parcelle d'inhumation des urnes, la parcelle de dispersion et le columbarium.

L'alinéa 5 de l'article relatif aux « parcelles des étoiles » doit être lu en combinaison avec l'article 20 de l'avant-projet.

L'alinéa 6 de cet article – à lire en combinaison avec l'article 39 – prévoit également l'aménagement d'ici janvier 2029 des parcelles confessionnelles permettant le respect des rites funéraires des cultes reconnus

In dit opzicht bleek het noodzakelijk het begrip "begraafplaats", "asbegraafplaats", "doodsbeenderhuisje", "uitvaartcontract", "behoefte", "neutrale uitvaartplechtigheid" en "crematorium", "persoon bevoegd om in de lijkbezorging te voorzien" en "naaste" te definiëren.

Artikel 3

Dit artikel maakt het mogelijk voor de gemeenten om asbegraafplaatsen in te richten enkel voor de wijzen van lijkbezorging die met crematie te maken hebben. Het betreft een mogelijkheid voor de gemeenten. Indien ze hier gebruik van maken moeten ze in staat zijn om alle types van lijkbezorging te verzekeren betreffende de begraving en asuitstrooiing. Dit ontslaat hen er niet van verder deze wijzen van lijkbezorging aan te bieden op hun traditionele begraafplaatsen.

De verplichting om te beschikken over een perceel voor de begraving van urnen, een perceel voor uitstrooiing en een columbarium betreft niet meer enkel de intercommunale crematoria, doch ook de crematoria opgericht door een enkele gemeente.

De verplichting dat een crematorium moet opgericht worden binnen de omheining van een begraafplaats of op een terrein gesitueerd in dezelfde gemeente als de begraafplaats en in verbinding ermee, wordt opgeheven. Elk crematorium, gemeentelijk of intercommunaal, moet beschikken over de verplichte infrastructuur die het perceel voor de begraving van urnen, het perceel voor uitstrooiing en het columbarium zijn.

In het vijfde lid waar sprake is van "sterretjesweide", moet die bepaling in combinatie met artikel 20 van het voorontwerp gelezen worden.

Het zesde lid van dit artikel – te lezen samen met artikel 39 – voorziet ook in de mogelijkheid om tegen januari 2029 confessionele percelen in te richten die het respect voor de funeraire riten van erkende erediensten mogelijk maken

Notons que les cultes et rites actuellement reconnus en Belgique sont le catholicisme, l'islam, le protestantisme, le judaïsme, l'église orthodoxe, l'anglicanisme et la laïcité.

En ce qui concerne la séparation physique entre les parcelles, si la commune ne peut pas la prévoir, elle peut néanmoins proposer certains aménagements particuliers la concernant, notamment celui d'un accès à la parcelle au sein du cimetière via un chemin ou un sentier distinct, mais sans aucune séparation matérielle de quelque nature que ce soit entre la parcelle en cause et les reste du cimetière.

Article 4

Parmi les organismes et les administrations désignés, le Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale indique ceux dont l'avis requis est conforme. Tel est le cas du fonctionnaire délégué dont il est question à l'article 5 du Code bruxellois de l'Aménagement du Territoire (CoBAT).

La compétence visée au dernier alinéa, qui était auparavant réservée au Roi, est désormais du ressort du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale.

Article 5

Cet article n'impose pas de condition particulière pour la clôture des cimetières et des établissements crématoires. En l'occurrence, il peut s'agir d'un mur, de plantations ou de tout autre moyen.

Article 6

Cet article ne nécessite aucun commentaire.

Article 7

Au §2, alinéa 2, de l'article, l'ancienne compétence de l'inspection d'hygiène provinciale est reprise par le Gouvernement qui désigne l'organisme ou l'administration qui a les compétences techniques en matière de santé publique et environnementale pour rendre l'avis requis.

Merk op dat de erediensten en riten die momenteel in België worden erkend, het katholicisme, de islam, het protestantisme, het jodendom, de orthodoxe kerk, het anglicanisme en het secularisme zijn.

Wat betreft de fysieke scheiding tussen de percelen kan de gemeente, als de gemeente dit niet kan voorzien, desalniettemin bepaalde specifieke inrichtingen voorstellen, met name die van een toegang tot het perceel binnen de begraafplaats via een aparte weg of pad, maar zonder enige materiële scheiding van welke aard ook tussen het betreffende perceel en de rest van de begraafplaats.

Artikel 4

Onder de aangeduide organisaties en besturen, wijst de Brusselse Hoofdstedelijke Regering deze aan waarvan het advies eensluidend is. Dit is het geval voor de gemachtigde ambtenaar waarvan sprake in artikel 5 van het Brussels Wetboek van Ruimtelijke Ordening (BWRO).

De bevoegdheid bedoeld in voorgaand lid die voordien bij de Koning lag, valt nu onder de bevoegdheid van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering.

Artikel 5

Dit artikel legt geen welbepaalde voorwaarden op voor de afsluiting van begraafplaatsen en crematoria. Het kan een muur, beplanting of eender welk ander middel betreffen

Artikel 6

Dit artikel vergt geen toelichting.

Artikel 7

In § 2, tweede lid, van dit artikel, wordt de adviesbevoegdheid die in deze materie werd uitgeoefend door de voormalige provinciale gezondheidsinspectie opgenomen door de Regering die het organisme of de administratie aanstelt die de technische bevoegdheden heeft inzake de openbare gezondheid en leefmilieu om het vereiste advies te geven.

Article 8

Le titulaire de la concession est le demandeur qui a conclu le contrat de la concession avec la commune et qui en a donc payé le prix. Le titulaire est le seul à pouvoir désigner les personnes bénéficiaires de la concession, le cas échéant dans une liste. Rien n'empêche cependant qu'une concession soit demandée conjointement par plusieurs personnes (co-titulaires). A noter que le cohabitant légal peut désormais figurer dans la liste des bénéficiaires d'une même concession, étant donné que cette notion juridique a fait son apparition depuis que la loi du 20 juillet 1971 est entrée en vigueur.

Ainsi, les bénéficiaires d'une concession peuvent être :

- à défaut de liste établie par le titulaire, le titulaire lui-même et les membres de sa famille au sens large;
- en cas de liste des bénéficiaires établie par le titulaire, les personnes qui y sont désignées;
- les personnes qui ont toutes marqué leur accord pour être inhumées dans la même concession;
- les membres des communautés de vie ;
- les membres d'un ménage de fait après le décès de l'un d'eux et sur demande du survivant exclusivement (on vise ici les couples non mariés et non cohabitants légaux);
- tout tiers au nom duquel la demande de concession a été faite (il s'agit en principe de personnes étrangères à la famille du demandeur qui deviendront ainsi les titulaires de la concession, le demandeur n'ayant pas lui-même le droit dans ce cas de bénéficier de cette concession).

Par ailleurs, à l'alinéa 4 de l'article, les mots « communautés religieuses » sont remplacés par les mots « communautés de vie ». En

Artikel 8

De concessiehouder is de aanvrager die het concessiecontract heeft afgesloten met de gemeente en die dus de prijs heeft betaald. De concessiehouder is de enige die begunstigden van de concessie kan aanduiden, indien nodig in een lijst. Niets belet dat een concessie gezamenlijk wordt aangevraagd door meerdere personen (co-concessiehouders). De wettelijk samenwonende partner kan voortaan voorkomen in de lijst van begunstigden voor eenzelfde concessie gegeven het feit dat dit juridische begrip zijn intrede heeft gedaan bij de inwerkingtreding van de wet van 1971.

Bijgevolg kunnen de begunstigden van een concessie zijn:

- bij gebreke aan een lijst opgesteld door de concessiehouder, de concessiehouder zelf en de leden van zijn familie in ruime zin;
- in geval er een lijst van begunstigden is opgesteld door de concessiehouder, de hierop aangeduide personen;
- de personen die hun akkoord hebben gegeven om in eenzelfde concessie te worden begraven;
- de leden van de leefgemeenschappen;
- de leden van een feitelijk gezin na het overlijden van één van hen en enkel op vraag van de overledene (men viseert hier de niet getrouwde en niet wettelijk samenwonende koppels);
- alle derden op wiens naam de aanvraag voor de concessie is gedaan (het betreft in principe personen vreemd aan de familie van de aanvrager die zo concessiehouder worden, waarbij de aanvrager zelf niet het recht heeft om gebruik te maken van deze concessie).

Daarnaast worden in paragraaf 4 van het artikel de woorden "religieuze gemeenschappen" vervangen door de

effet, pour le Conseil d'Etat, il convient de se conformer au principe constitutionnel d'égalité, en reconnaissant que les communautés religieuses ne sont pas les seules communautés pouvant bénéficier d'un régime particulier qui permet à leurs membres de pouvoir être inhumés dans une même concession de sépulture.

Article 9

La notion de « toute personne intéressée » visée au §2, de cet article, comprend également les tiers au profit desquels une concession a été octroyée et qui en demandent le renouvellement.

Une procédure est prévue pour le renouvellement des concessions qui est identique pour les concessions de maximum 50 ans et les anciennes concessions à perpétuité.

Ainsi, la commune procède d'office à l'affichage de la copie de l'acte rappelant au titulaire de la concession (ou à ses ayants droits) que la concession doit faire l'objet d'un renouvellement, aux endroits prévus à cet effet. Elle n'attend donc plus l'absence de réaction à l'avis qu'elle a adressé aux personnes concernées pour le faire.

Des garanties financières suffisantes ne sont plus exigées lors du renouvellement d'une concession. Il est en effet difficile de déterminer les moyens financiers du demandeur lorsqu'il devra procéder à l'entretien de la concession dans cinq ans, voire 10 ans après son renouvellement.

Il convient dès lors d'octroyer automatiquement le renouvellement s'il est demandé, d'autant plus que la commune ou l'intercommunale conserve le droit de reprendre la concession lorsqu'elle n'est pas suffisamment entretenue.

En outre, la suppression de ces garanties financières rend inutile la reconnaissance d'associations qui présentent de telles garanties.

Article 10

woorden "leefgemeenschappen". Immers, voor de Raad van State is het noodzakelijk om te voldoen aan het grondwettelijke gelijkheidsbeginsel, erkennende dat religieuze gemeenschappen niet de enige gemeenschappen zijn die kunnen profiteren van een speciaal regime dat hun leden toestaat om begraven te worden in dezelfde grafconcessie.

Artikel 9

Het begrip "enige belanghebbende" bedoeld in § 2 van dit artikel omvat tevens de derden ten gunste van wie een concessie werd toegekend en die de vernieuwing vragen.

Er is een procedure voorzien voor de hernieuwing van concessies die identiek is aan deze voor de concessies van maximaal 50 jaar en de oude concessies van eeuwige duur.

Eveneens gaat de gemeente ambtshalve over tot aanplakking van een afschrift van de akte die bepaald dat de concessie moet worden vernieuwd door de concessiehouder (of zijn nabestaanden) op de plaatsen hiervoor voorzien. Ze wacht dus niet meer op het uitblijven van een reactie op de kennisgeving die ze heeft gestuurd aan de betrokken personen om dit te doen.

De financiële waarborg wordt niet meer gevraagd bij de hernieuwing van een concessie. Het is immers moeilijk om te bepalen wat de financiële mogelijkheden van de aanvrager zijn op het moment dat hij moet overgaan tot onderhoud van de concessie binnen vijf of tien jaar na de vernieuwing.

Het past dus om de vernieuwing automatisch toe te kennen wanneer ze gevraagd wordt, zeker gezien de gemeente of de intercommunale het recht heeft de concessie terug te nemen als ze niet voldoende wordt onderhouden.

Daarenboven, maakt de schrapping van de financiële waarborg de erkenning van verenigingen die deze waarborg stellen overbodig.

Artikel 10

Cet article ne nécessite aucun commentaire.

Article 11

Une procédure est prévue pour le renouvellement des concessions qui est identique pour les concessions de maximum 50 ans et les anciennes concessions à perpétuité.

Article 12

Cet article ne nécessite aucun commentaire.

Article 13

Cet article ne nécessite aucun commentaire.

Article 14

Cet article emporte l'obligation de placer les dépouilles mortelles dans un cercueil ou dans une « autre enveloppe d'ensevelissement ». Ces termes peuvent par exemple viser un linceul.

Il peut être dérogé à l'obligation susvisée si d'autres modes de sépultures fixés par le Gouvernement en vertu de l'article 18,3° du projet d'ordonnance ne le requièrent pas.

Il s'agit ici d'anticiper sur la possibilité d'autoriser un jour les modes de sépultures comme l'humusation ou l'aquamation, lesquels ne nécessitent pas en principe le placement des corps dans un cercueil ou une autre enveloppe d'ensevelissement.

Comme stipulé à l'article 16, dans tous les cas le transport des corps s'effectue de manière digne et respectueuse de la salubrité publique.

Article 15

Cet article ne nécessite aucun commentaire.

Article 16

Cet article ne mentionne plus expressément la compétence exclusive des autorités communales en matière d'organisation des transports des dépouilles mortelles.

Dit artikel vergt geen toelichting.

Artikel 11

Er is een procedure voorzien voor de hernieuwing van concessies die identiek is aan deze voor de concessies van maximaal 50 jaar en de oude concessies van eeuwige duur.

Artikel 12

Dit artikel vergt geen toelichting.

Artikel 13

Dit artikel vergt geen toelichting.

Artikel 14

Dit artikel legt de verplichting op om de stoffelijke overschotten in een kist of "ander lijkomhulsel" te plaatsen. Deze begrippen kunnen bijvoorbeeld een lijkwade beogen.

Van de bovenvermelde verplichting kan worden afgeweken als andere begraafmethoden vastgesteld door de Regering krachtens artikel 18, 3 ° van het ontwerp van ordonnantie dit niet vereisen.

Het betreft hier te anticiperen op de mogelijkheid om op een dag begraafmethoden zoals de compostering of aquamatie toe te staan, die in principe geen plaatsing van de lichamen in een kist of ander lijkomhulsel vereisen.

Zoals bepaald in artikel 16, gebeurt in alle gevallen het vervoer van stoffelijke overschotten op een waardige manier en met respect voor de volksgezondheid.

Artikel 15

Dit artikel vergt geen toelichting.

Artikel 16

De exclusieve bevoegdheid van de gemeenteoverheden inzake de organisatie van het transport van stoffelijke overschotten wordt niet meer vermeldt.

Il y a donc désormais une liberté de choix en ce qui concerne les transports funèbres. Toutefois le pouvoir de police des autorités communales sur ces transports est maintenu.

L'alinéa 2, de l'article, prévoit que le Gouvernement détermine les conditions dans lesquelles les dépouilles mortelles qui ne sont pas placées dans un cercueil peuvent être transportées. Sont notamment visés de futurs modes de sépultures pour lesquels d'autres moyens de transport seraient plus appropriés.

L'alinéa 3, de l'article, autorise le transfert de la dépouille mortelle vers un lieu temporaire (généralement le funérarium de l'entreprise des pompes funèbres) dans l'attente de la délivrance de l'autorisation d'inhumation ou de crémation.

Cette possibilité de transport préalable est donc de permettre aux proches de conserver et éventuellement d'exposer le défunt dans un lieu qui est généralement le funérarium, lieu plus propice que celui du décès (domicile ou morgue d'hôpital). Ce transport ne peut toutefois pas amener un défunt au crématorium ou au cimetière, puisque l'arrivée du défunt en ces lieux présuppose la délivrance de l'autorisation de crémation ou d'inhumation par l'Officier de l'Etat civil.

Article 17

L'obligation de prise en charge des funérailles d'un indigent par la commune de résidence se fait à titre subsidiaire. Elle n'existe que si la commune en prend l'initiative et à défaut de toute intervention de la personne qualifiée pour pourvoir aux funérailles ou celle du CPAS. Toute intervention de la commune s'effectue ici dans le cadre de la protection de la salubrité publique.

L'hypothèse de l'intervention de la commune où le décès a eu lieu concerne en fait les funérailles des indigents sans abri ou sans papiers.

Er is dus voortaan een keuzevrijheid wat betreft de lijktransporten. De politiebevoegdheid van de gemeenteverhuden op deze transporten blijft wel behouden.

Het tweede lid van dit artikel voorziet dat de Regering de voorwaarden bepaalt waaronder stoffelijke overschotten die niet in een kist zijn geplaatst, mogen worden vervoerd. Dit beoogd onder meer toekomstige wijzen van lijkbezorging waarvoor andere vervoermiddelen meer geschikt zouden zijn.

Het derde lid van het artikel staat het transport van het stoffelijk overschot naar een tijdelijke plaats (over het algemeen het funérarium van de begrafenisonderneming) toe in afwachting van de afgifte van de toestemming voor begraafing of crematie.

Deze mogelijkheid van voorafgaand transport is er om familieleden in staat te stellen om de overledene te bewaren en eventueel te laten bezichtigen op een plaats die gewoonlijk het rouwcentrum is, een geschiktere plaats dan de plaats van overlijden (thuis of lijkenhuis van het ziekenhuis). Dit transport kan een overledene echter niet naar het crematorium of de begraafplaats brengen, omdat de aankomst van de overledene op deze plaatsen de afgifte van de vergunning tot crematie of begrafenis door de ambtenaar van de burgerlijke stand veronderstelt.

Artikel 17

De verplichting tot tenlasteneming van de begrafeniskosten van een behoeftige door de gemeente waar hij woont is van subsidiaire orde. Ze bestaat slechts indien de gemeente het initiatief neemt en bij gebreke aan tussenkomst door de bevoegde persoon of het OCMW. Elke tussenkomst van de gemeente gebeurt binnen het kader van de bescherming van de openbare hygiëne.

De hypothese waarin de gemeente tussenkomt waar het overlijden heeft plaatsgevonden betreft in feite de

Il est considéré que le mode de sépulture des indigents se fait d'une manière décente notamment lorsqu'il est fait usage d'une « autre enveloppe d'ensevelissement » visée à l'article 14 alinéa 1.

Article 18

Le présent article distingue désormais clairement l'inhumation, la crémation et tout autre mode de sépulture fixé par le Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale.

Article 19

Cet article intègre en partie, les dispositions de l'ordonnance du 29 novembre 2007 portant fixation des modes de sépulture, de la destination des cendres ainsi que des rites de la conviction philosophique pour les funérailles pouvant figurer dans l'acte de dernières volontés.

Dans son avis, le Conseil d'Etat estime que lorsque le déclarant fait prévaloir sa volonté quant au choix de son mode de sépulture, il est difficilement justifiable au regard des principes d'égalité de traitement que l'avant-projet d'ordonnance n'envisage comme faculté pour le futur défunt que de le faire sous le prisme des « rites de la conviction philosophique » avec pour seule contrainte que la cérémonie envisagée se déroule dans l'ordre, la décence et le respect dû à la mémoire des morts.

Il s'agit alors pour le déclarant de pouvoir faire enregistrer ses dernières volontés sous l'angle de toute autre valeur qui lui correspondrait mieux, sans aucune référence à ces rites philosophiques.

Dès lors, cet article garantit à chaque personne la possibilité de choisir elle-même, au moyen d'une déclaration écrite, son mode de sépulture, la destination des cendres, ainsi que la nature de la cérémonie funéraire.

begravenissen van behoeftigen, dakloos of zonder papieren.

Het gebruik van "een ander lijkomhulsel" zoals voorzien in artikel 14, eerste lid, wordt beschouwd als een behoorlijke wijze van lijkbezorging voor behoeftigen.

Artikel 18

Huidige artikel maakt duidelijk het verschil tussen de begraafing, de crematie en elke andere wijze van lijkbezorging bepaald door de Brusselse Hoofdstedelijke Regering.

Artikel 19

Dit artikel integreert gedeeltelijk de bepalingen van de ordonnantie van 29 november 2007 tot vaststelling van de wijzen van lijkbezorging, de asbestemming en de rituelen van de levensbeschouwing voor de uitvaartplechtigheid die kunnen opgenomen worden in de laatste wilsbeschikking.

In haar advies, is de Raad van State van mening dat wanneer de declarant zijn wil doet gelden voor de keuze van wijze van lijkbezorging, het moeilijk te rechtvaardigen is in het licht van de beginselen van gelijke behandeling dat het voorontwerp van ordonnantie niet de mogelijkheid voorziet voor de toekomstige overledene om dit te doen volgens de "gebruiken van de filosofische overtuiging", met als enig bezwaar dat de bedoelde plechtigheid in alle orde, deftigheid en met respect voor de herinnering van de doden doorgaat.

Het is dan aan de declarant om zijn laatste wensen te kunnen vastleggen in het licht van enige andere waarde die hem beter past, zonder enige verwijzing naar deze filosofische gebruiken.

Daarom garandeert dit artikel dat elke persoon de mogelijkheid heeft om zelf, door middel van een schriftelijke verklaring, zijn wijze van lijkbezorging, de bestemming van de asen alsook de aard van de uitvaartplechtigheid.

Enfin par souci de lisibilité, la formulation de l'article 19 est simplifiée, tandis que ses modalités d'exécution figurant initialement dans l'ordonnance du 29 novembre 2007, telle que modifiée par l'ordonnance du 24 février 2011 (contrat d'obsèques), seront reprises et adaptées aux remarques faites par le Conseil d'Etat, dans un arrêté du Gouvernement. Ce futur arrêté portera donc sur la fixation des modes de sépulture, de la destination des cendres, de la nature de la cérémonie funéraire ainsi que de la mention de l'existence d'un contrat d'obsèques pouvant figurer dans l'acte de dernières volontés.

Article 20

Cet article ne nécessite aucun commentaire.

Article 21

Cet article instaure la procédure de délivrance de l'autorisation d'inhumation, identique à celle qui est prévue pour l'autorisation de crémation.

Dans son avis, le Conseil d'Etat rappelle qu'en ce qui concerne les compétences qui sont octroyées au procureur du Roi, il va de soi, compte tenu de la compétence territoriale de la Région de Bruxelles-Capitale, qu'il ne peut s'agir que du procureur du Roi de Bruxelles, visé à l'article 150, § 2, 2°, du Code judiciaire.

Article 22

Dans le texte néerlandais, le mot 'salubriteit' est remplacé par le mot 'hygiëne', plus actuel.

Article 23

Cet article ne nécessite aucun commentaire.

Article 24

Dans cet article, l'ancienne compétence de l'inspection d'hygiène provinciale est reprise par le Gouvernement qui désigne l'organisme ou l'administration qui a les compétences techniques en matière de

Ten slotte wordt omwille van de leesbaarheid de formulering van artikel 19 vereenvoudigd, terwijl de uitvoeringsbepalingen die aanvankelijk in de ordonnantie van 29 november 2007, zoals gewijzigd door de ordonnantie van 24 februari 2011 (uitvaartcontract), werden opgenomen, zullen worden overgenomen en aangepast aan de opmerkingen van de Raad van State, in een regeringsbesluit. Dit toekomstig besluit behandelt daarom de wijzen van lijkbezorging, de bestemming van de assen, de aard van de uitvaartplechtigheid en de vermelding van het bestaan van een uitvaartcontract dat mogelijk in de laatste wilsbeschikking is opgenomen.

Artikel 20

Dit artikel vergt geen toelichting.

Artikel 21

In dit artikel wordt het verlof voor de begraving ingevoerd. Zo gaat de procedure gelijklopen met het verlof voor de crematie.

In haar advies herinnert de Raad van State eraan dat wat betreft de bevoegdheden die aan de procureur des Konings zijn toegekend, het vanzelfsprekend is dat rekening houdend met de territoriale bevoegdheid van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, het enkel de procureur des Konings van Brussel kan betreffen, bedoeld in artikel 150, § 2, 2°, van het Gerechtelijk Wetboek.

Artikel 22

In de Nederlandstalige tekst wordt het woord 'salubriteit' vervangen door het meer hedendaagse woord 'hygiëne'.

Artikel 23

Dit artikel vergt geen toelichting.

Artikel 24

In dit artikel wordt de adviesbevoegdheid die in deze materie werd uitgeoefend door de voormalige provinciale gezondheidsinspectie opgenomen door de Regering die het organisme of de

santé publique et environnementale pour rendre l'avis requis.

Article 25

Afin d'éviter toute confusion entre les notions de « pleine terre » et de « terrain non concédé », cet article parle désormais de sépulture non concédée.

La double règle des cinq ans et des quinze ans, prévue par l'ancien article 19 de la loi du 20 juillet 1971, est supprimée.

Seul le délai de cinq ans est maintenu et est considéré comme suffisant pour décider de la désaffectation d'une sépulture en terrain non concédé. Ce délai correspond d'ailleurs à celui qui est également prévu dans le cadre de la désaffectation d'un cimetière visée à l'article 7 de l'avant-projet d'ordonnance.

Dans tous les cas, la conservation d'une sépulture non concédée est dès lors limitée à une durée minimale de cinq ans.

A cet égard et dans un double souci de sécurité juridique et de principe d'égalité, il est utile de préciser expressément que cette durée minimale de cinq ans s'applique aussi en matière de crémation.

En effet, une urne peut avoir été enterrée en terrain non concédé ou encore avoir été placée sans concession dans une cellule de columbarium prévue à cette fin.

Notons enfin que l'on doit faire application des mêmes règles en matière d'affichage dans ces cas-là.

En outre, cet article prévoit expressément la destination à donner aux restes mortels. En effet, l'ancien article 19, alinéa 3, de la loi du 20 juillet 1971, précisait uniquement qu'il fallait veiller au respect de la volonté des morts.

Afin d'éviter d'éventuelles dérives quant au sort réservé aux restes mortels mis à jour dans l'enceinte d'un cimetière, il a paru dès lors nécessaire de définir expressément la notion d'ossuaire. Notons que l'ossuaire n'est pas destiné à recevoir les restes des

administration anstelt die de technische bevoegdheden heeft inzake de openbare gezondheid en leefmilieu om het vereiste advies te geven.

Artikel 25

Om elke verwarring tussen de noties "volle grond" en "niet-geconcedeerde grond" te voorkomen, spreekt dit artikel nu van begrafenis zonder concessie.

De dubbele regel van vijf jaar en vijftien jaar, voorzien in het voormalige artikel 19 van de wet van 20 juli 1971, wordt afgeschaft.

Alleen de termijn van vijf jaar wordt behouden en wordt voldoende geacht om te beslissen over de ontmanteling van een begraafplaats op niet-geconcedeerde gronden. Deze termijn komt overigens overeen met die welke ook is voorzien in het kader van de ontmanteling van een begraafplaats als bedoeld in artikel 7 van het voorontwerp van ordonnantie.

In alle gevallen is het behoud van een graf zonder concessie beperkt tot een termijn van minimaal vijf jaar.

In dit verband en omwille van de rechtszekerheid en het gelijkheidsbeginsel, is het nuttig uitdrukkelijk te specificeren dat deze minimumduur van vijf jaar ook geldt inzake crematie.

In feite kan een urne zijn begraven op een terrein zonder concessie of kan zonder concessie zijn geplaatst in een columbarium dat voor dit doel is voorzien.

Merk tot slot op dat we in deze gevallen dezelfde affichageregels moeten toepassen.

Tevens voorziet dit artikel uitdrukkelijk wat er met de stoffelijke resten kan gedaan worden. Meer bepaald, het oude artikel 19, derde lid, van de wet van 20 juli 1971 preciseerde enkel dat men moest waken over het respect voor de wil van de doden.

Om eventuele afwijkingen te voorkomen wat de bestemming betreft van de stoffelijke resten bijgehouden binnen een begraafplaats, bleek het nodig om uitdrukkelijk het begrip doodsbeenderhuisje te voorzien. Let wel dat een

cercueils ou les urnes qui doivent faire l'objet d'un traitement séparé.

Enfin, il faut également rappeler que la volonté du défunt doit obligatoirement être respectée. Ainsi, les restes mortels ne peuvent être incinérés si le défunt a formellement exprimé la volonté d'être inhumé.

Article 26

A l'instar de l'article 20 du présent projet prévoyant que l'autorisation d'inhumation est gratuite, il convient également de prévoir cette gratuité pour l'autorisation de crémation.

Le lieu où est survenu le décès détermine l'autorité qui est compétente pour délivrer l'autorisation de crémation.

En outre, si le décès a lieu en Région de Bruxelles-Capitale, la compétence de l'officier de l'état civil peut dans ce cas être déléguée à des agents de l'administration communale spécialement désignés à cet effet.

Ces agents pourront donc accomplir plus rapidement les formalités nécessaires en vue de délivrer l'autorisation requise aux entreprises de pompes funèbres.

Dans son avis, le Conseil d'Etat rappelle qu'en ce qui concerne les compétences qui sont octroyées au procureur du Roi, il va de soi, compte tenu de la compétence territoriale de la Région de Bruxelles-Capitale, qu'il ne peut s'agir que du procureur du Roi de Bruxelles, visé à l'article 150, § 2, 2°, du Code judiciaire.

Article 27

Le délai de 24 heures visé au paragraphe 3 de l'article porte sur la délivrance de l'autorisation et sur la crémation elle-même. En d'autres mots, non seulement la crémation ne peut intervenir avant l'expiration de ce délai mais il en va de même

doodsbeenderhuisje niet bestemd is om resten van doodskisten of urnen te bevatten die een aparte behandeling moeten krijgen.

Tenslotte moet er ook aan herinnerd worden dat de wil van de overledene verplicht moet gerespecteerd worden. Zo kunnen de stoffelijke overschotten niet worden gecremeerd indien de overledene formeel de wil heeft geuit om begraven te worden.

Artikel 26

Aangezien in artikel 20 van dit ontwerp voorzien wordt dat het verlof tot begraving kosteloos is, dient eveneens voorzien te worden dat het verlof tot crematie kosteloos is.

De plaats van overlijden bepaalt welke de bevoegde overheid is die bevoegd is om het verlof tot crematie te geven.

Daarenboven wordt, indien het overlijden heeft plaatsgehad in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, het nu mogelijk gemaakt om tevens de bevoegdheid van de ambtenaar van de burgerlijke stand te delegeren aan beambten van het gemeentebestuur speciaal hiervoor aangeduid.

Zo kunnen deze beambten op een snelle manier een verlof bezorgen aan de begrafenisonderneming die de nodige formaliteiten in orde komt brengen op het gemeentehuis.

In haar advies herinnert de Raad van State eraan dat wat betreft de bevoegdheden die aan de procureur des Konings zijn toegekend, het vanzelfsprekend is dat rekening houdend met de territoriale bevoegdheid van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, het enkel de procureur des Konings van Brussel kan betreffen, bedoeld in artikel 150, § 2, 2°, van het Gerechtelijk Wetboek.

Artikel 27

De in paragraaf 3 bedoelde termijn van 24 uur heeft betrekking op de afgifte van de vergunning en de crematie zelf. Met andere woorden, niet alleen kan de crematie niet plaatsvinden voor het verlopen van deze

de la délivrance du document officiel qui l'autorise.

En toute hypothèse, aussi longtemps que ce délai de 24 heures n'a pas expiré, l'officier de l'état civil doit surseoir à statuer.

Article 28

Le Conseil d'Etat mentionne dans son avis l'arrêt n° 14/2017 du 9 février 2017 de la Cour constitutionnelle, duquel il ressort que, pour être conforme aux règles répartitrices de compétences, l'article 28, § 1er, alinéa 3, de l'avant-projet doit être interprété en ce sens que l'administration communale de la commune où le défunt est inscrit dans le registre de la population, le registre des étrangers ou le registre d'attente est tenue, en cas de décès survenu dans une région autre que celle du domicile du défunt, de payer les honoraires et les frais du médecin commis à la commune où la personne est décédée.

Article 29

S'agissant ici d'une compétence fédérale, cet article ne fait que justifier l'intervention du Procureur du Roi avant crémation lorsque la procédure décrite à l'article 81 du Code civil trouve à s'appliquer. Cette procédure a essentiellement pour but de permettre aux autorités judiciaires de récolter des indices en cas de mort suspecte pour les besoins d'une éventuelle enquête.

Article 30

L'inhumation des urnes à 0,80 m de profondeur s'applique à l'inhumation en pleine terre comme à celle en caveau.

En matière de dispersion des cendres sur la mer territoriale contiguë à la Belgique, il convient de préciser que l'autorité fédérale reste compétente pour fixer les normes qui s'appliquent à ce territoire. En effet, la mer territoriale n'a pas été intégrée dans la division du territoire en régions et reste donc territoire national. Dès lors, les dispositions de l'arrêté royal du 25 juillet 1990 réglant la

terme, mais aussi de la remise du document officiel qui l'autorise.

In ieder geval, zolang deze termijn van 24 uur niet is verlopen, moet de ambtenaar van de burgerlijke stand wachten een beslissing te nemen.

Artikel 28

De Raad van State vermeldt in haar advies het arrest nr. 14/2017 van 9 februari 2017 van het Grondwettelijk Hof waaruit blijkt dat, om te voldoen aan de bevoegdheidsregels, artikel 28, § 1, lid 3, van het voorontwerp moet aldus worden uitgelegd dat het gemeentebestuur van de gemeente waar de overledene is ingeschreven in het bevolkingsregister, het vreemdelingenregister of het wachtregister, in geval van overlijden in een andere regio dan die van het domicilie van de overledene, kosten en vergoedingen van de arts die is geraadpleegd in de gemeente waar de persoon is overleden moet betalen.

Artikel 29

Het betreft hier een federale bevoegdheid. Dit artikel rechtvaardigt alleen de tussenkomst van de procureur des Konings voor de crematie wanneer de procedure beschreven in artikel 81 van het Burgerlijk Wetboek van toepassing is. Deze procedure is hoofdzakelijk bedoeld om de gerechtelijke autoriteiten in staat te stellen aanwijzingen te verzamelen in geval van een verdachte dood ten behoeve van een eventueel onderzoek.

Artikel 30

Het begraven van de urnen op een diepte van 0,80 m geldt zowel voor begraving in volle grond als bij deze in een grafkelder.

Inzake de uitstrooiing van as lijken in de territoriale zee grenzend aan België, dient gepreciseerd te worden dat de federale overheid bevoegd blijft om de normen vast te leggen die van toepassing zijn op dit grondgebied. Meer bepaald werd de territoriale zee niet opgenomen in de verdeling van het grondgebied in gewesten en blijft dus nationaal grondgebied. Dienvolgens blijft het Koninklijk Besluit van 25 juli 1990 tot regeling van de uitstrooiing

dispersion en mer territoriale des cendres des corps incinérés continuent à s'appliquer.

Par ailleurs, les points 1° et 2° du §2, visent à inclure dans l'offre des lieux de dispersion et d'inhumation des cendres, les terrains appartenant au domaine public. Il est cependant important que cette disposition soit encadrée et ne concerne pas l'ensemble du domaine public bruxellois.

Il faut par exemple que le nombre de terrains publics pouvant accueillir les cendres de défunts reste limité et qu'ils soient sélectionnés selon des critères précis, prenant en compte les éventuelles nuisances que la dispersion ou l'inhumation de cendres pourrait provoquer. Les terrains choisis seront propices au recueillement et respecteront l'intimité des proches du défunt.

En outre, lorsqu'une dispersion ou une inhumation des cendres se fait dans un autre endroit que le cimetière ou les eaux territoriales, il n'est désormais plus spécifié que celle-ci ait lieu consécutivement à la crémation.

Sont visés ici, les proches d'un défunt ayant opté pour la conservation des cendres et désirant changer d'avis, les personnes ayant hérité d'une urne et qui n'ont pas fait le choix de la conservation des cendres, mais aussi, les proches qui n'ont pas la possibilité de se réunir directement après la crémation pour disperser les cendres.

Ainsi, ces personnes bénéficient des mêmes possibilités qu'offre une dispersion ou une inhumation de cendres consécutive à une crémation. Le fait de pouvoir opter pour une dispersion ou une inhumation différée répond aussi au souhait de certains de répandre ou d'enterrer les cendres du défunt à une autre période de l'année, lorsque, par exemple, la nature est plus accueillante.

La notion de « proches » inclut le conjoint, le cohabitant légal, les parents, les alliés ou les amis.

Depuis l'ordonnance du 3 février 2011 qui a modifié l'article 24 de la loi du 20 juillet 1971,

van de as van de verbrande lijken in de territoriale zee van toepassing.

Het eerste en tweede punt van § 2 beogen in het aanbod van plaatsen voor uitstrooiing en begraving van assen de openbare domeinen op te nemen. Het is dus belangrijk dat deze bepaling omkaderd wordt en niet het geheel van het Brussels openbaar domein betreft.

Zo moet het aantal openbare terreinen waar men met assen van overledenen terecht kan beperkt blijven en gekozen worden overeenkomstig precieze criteria, met inachtnaam van de eventuele hinder die de uitstrooiing of begraving van assen met zich kan meebrengen. De gekozen terreinen zullen geschikt zijn voor ingetogen momenten en zullen het intiem karakter van de naasten van de overledene respecteren.

Bovendien, wanneer een uitstrooiing of begraving van de assen zich voordoet op een andere plaats dan de begraafplaats of de territoriale wateren, wordt er niet gespecificeerd dat deze onmiddellijk na de crematie moet plaatsvinden.

Zo richt deze bepaling zich tot de naasten van de overledene die gekozen hebben voor de bewaring van de assen en die van gedacht willen veranderen, tot personen die een urne geërfd hebben en die niet de keuze gemaakt hebben om de assen te bewaren, maar ook tot de naasten die zich niet in de mogelijkheid bevinden om dadelijk samen te komen om de assen uit te strooien.

Zo beschikken deze personen over dezelfde mogelijkheden als bij een uitstrooiing of een begraving van de as volgend op een crematie. Tenslotte laat de mogelijkheid tot uitstrooiing of begraving op een ander tijdstip toe te beantwoorden aan de wens van sommigen om de assen van de overledene te verspreiden of te begraven in een bepaalde periode van het jaar wanneer de natuur mooier is.

Het begrip "nabestaande" omvat de echtgenoot, wettelijke samenwonende, bloed- en aanverwanten of vrienden.

Sinds de ordonnantie van 3 februari 2011 die het artikel 24 van de wet van 20 juli 1971

le choix de conserver les cendres du défunt en dehors du cimetière, appartient donc prioritairement aux proches du défunt, sauf si ce dernier en a décidé autrement de son vivant et par écrit. Dès lors, si les proches d'une personne décédée sous l'empire de cette loi souhaitent en récupérer les cendres, il faudra le leur accorder dans l'hypothèse où le défunt n'a laissé aucun écrit.

Par ailleurs, il est évident que si le défunt s'est opposé à une cession symbolique de ses cendres, sa volonté devra en tout état de cause être respectée. En cas de conflit, il appartiendra au tribunal de trancher.

Article 31

La notion de « proches » est identique à celle qui est évoquée à l'article 30 du projet d'ordonnance.

Article 32

Le droit des personnes intéressées de faire enlever les signes indicatifs d'une sépulture en terrain non concédé, lorsque celle-ci prend fin, ne se fonde pas sur un droit de propriété éventuel sur ces signes, mais bien sur leur droit moral à veiller au respect du défunt et au moyen le plus adéquat d'en prolonger la mémoire.

Article 33

Cet article impose aux communes de répertorier toutes les sépultures d'importance historique locale. Le critère de sélection fondé sur l'intérêt historique doit être compris dans un sens très large. Il peut donc s'agir d'un monument remarquable d'un point de vue historique, artistique, paysager ou autre. Il appartiendra au Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale de déterminer notamment, ces critères de sélection.

Article 34

Cet article offre aux communes la possibilité d'identifier et de mettre à disposition des

heeft gewijzigd, ligt de keuze om de as van de overledene buiten de begraafplaats te bewaren prioritair bij de nabestaanden van de overledene, behalve indien deze laatste anders heeft beslist bij leven en bij geschrift. Bijgevolg, indien de nabestaanden van een overleden persoon onder de werking van deze wet wensen de as te recupereren, moet dit hen toegestaan worden in de hypothese dat de overledene geen geschrift heeft nagelaten.

Daarenboven is het vanzelfsprekend dat indien de overledene zich verzet heeft tegen de afgifte van een symbolische hoeveelheid van zijn as, zijn wil in alle gevallen dient gerespecteerd te worden. In geval van betwisting behoort het aan de rechtbank om te beslissen.

Artikel 31

Het begrip nabestaanden dient op dezelfde wijze te worden geïnterpreteerd als in artikel 30 van het ontwerp van ordonnantie.

Artikel 32

Het recht van de belanghebbenden om de graftekens te verwijderen van een niet-geconcedeerd graf, wanneer dit ten einde komt, is niet gebaseerd op een eventueel eigendomsrecht op deze graftekens, doch op hun moreel recht om te waken over het respect voor de overledene en het meest geschikte middel om zijn nagedachtenis te eren.

Artikel 33

Dit artikel verplicht de gemeenten om alle graven met een plaatselijk historisch belang op te lijsten. Het selectiecriterium is gebaseerd op het historisch belang dat in ruime zin moet bekeken worden. Het kan dus een grafmonument betreffen dat opmerkelijk is vanuit historisch, artistiek, landschappelijk of ander standpunt. Het is de Brusselse Hoofdstedelijke Regering die de selectiecriteria zal vastleggen.

Artikel 34

Dit artikel biedt gemeenten de mogelijkheid om openbare plaatsen te identificeren en

lieux publics permettant l'organisation de cérémonies funéraires neutres.

Les communes limitrophes sont libres de se regrouper et de proposer une même salle.

Il convient de préciser que la mise à disposition de ce lieu se limite au temps nécessaire au recueillement collectif en présence de la dépouille (qu'elle soit placée dans un cercueil ou dans une urne), en dehors de toute possibilité d'une quelconque restauration postérieurement à l'inhumation ou la crémation.

Il ne s'agira pas non plus de confondre la mise à disposition d'un tel lieu avec la période de conservation du corps située entre le décès et l'application du mode de sépulture (inhumation, crémation).

Par ailleurs, les communes sont libres d'appliquer une redevance pour la mise à disposition du lieu public. Le montant de cette redevance ne dépassera pas le coût de revient de la salle.

Rappelons aussi qu'il s'agit bien ici de mettre à disposition des lieux publics neutres adaptés aux cérémonies funéraires (Voir avis du CE 60.534/4 sur le projet de décret wallon évoqué supra).

Article 35

Dans son avis, le Conseil d'Etat rappelle que la matière des sépultures militaires (arrêté-loi du 5 septembre 1917 concernant les sépultures des militaires des armées belge et alliées décédés pendant la durée de la guerre, loi du 26 juillet 1927 concernant les sépultures des militaires ex-ennemis inhumés en Belgique, etc.), relève de la compétence résiduaire de l'autorité fédérale.

Pour éviter toute erreur d'interprétation quant au champ d'application de l'ordonnance en projet, il est donc préférable d'omettre toute référence aux dispositions relatives aux sépultures

beschikbaar te stellen voor de organisatie van neutrale afscheidsplechtigheden.

De aangrenzende gemeenten zijn vrij om zich te groeperen en een zelfde ruimte aan te bieden.

Er dient opgemerkt te worden dat de ter beschikking stelling van deze ruimte beperkt wordt tot de tijd die nodig is voor de collectieve herdenking in de aanwezigheid van het stoffelijk overschot (hetzij in een kist of in een urne geplaatst), zonder enige mogelijkheid tot restauratie na de begrafenis of de crematie.

Evenmin mag er verwarring bestaan tussen de ter beschikking stelling van een dergelijke ruimte met de periode van bewaring van het stoffelijk overschot tussen de dood en de toepassing van de wijze van lijkbezorging (begrafenis, crematie).

Daarnaast zijn de gemeenten vrij om een vergoeding te vragen voor het ter beschikking stellen van de openbare ruimte. Het bedrag van deze vergoeding zal de kosten van de ruimte niet overschrijden.

Er moet ook aan worden herinnerd dat het hier gaat om het ter beschikking stellen van neutrale openbare plaatsen die geschikt zijn voor uitvaartplechtigheden (zie advies 60.534/4 van de Raad van State over het ontwerp van het Waals decreet hierboven genoemd).

Artikel 35

In haar advies herinnert de Raad van State eraan dat de materie van militaire begrafenissen (besluitwet van 5 september 1917 betreffende de begrafenissen van soldaten van de Belgische en geallieerde legers die tijdens de oorlog zijn omgekomen, wet van 26 juli 1927 betreffende begrafenissen militaire ex-vijanden begraven in België, enz.), valt onder de residuaire bevoegdheid van de federale overheid.

Om elke verkeerde interpretatie van het toepassingsgebied van het ontwerp van ordonnantie te voorkomen, is het te verkiezen om elke verwijzing naar de bepalingen met betrekking tot militaire

militaires dans cet article, puisque les régions ne sont pas compétentes pour ces sépultures.

Article 36

Cet article ne nécessite aucun commentaire.

Article 37

Selon l'avis du Conseil d'Etat, cet article, en sanctionnant l'ensemble des dispositions de l'ordonnance en projet par des peines différemment énoncées par les quatre dispositions énumérées du Code pénal, contient une incohérence.

Cette disposition telle que libellée permet donc :

- aux parquets de continuer à poursuivre pénalement, sur base de ces quatre articles du Code pénal ;
- aux communes de la Région de Bruxelles-Capitale d'assortir certaines de leurs dispositions reprises dans leurs règlements funéraires et sépultures de peines de police (contraventions) susceptibles d'être invoquées par les parquets dans le cadre de poursuites pénales;
- aux mêmes communes d'assortir les dispositions de leurs règlements d'amendes administratives.

Article 38

Seuls, les articles 15bis, §2, alinéa 2 et 23bis, de la loi du 20 juillet 1971 sur les funéraires et sépultures ne sont pas abrogés, vu qu'ils ont trait à une compétence fédérale.

Article 39

Il est renvoyé au commentaire de l'article 3 alinéa 6.

begrafenissen in dit artikel weg te laten, aangezien de gewesten niet bevoegd zijn voor deze begrafenissen.

Artikel 36

Dit artikel vergt geen toelichting.

Artikel 37

Volgens het advies van de Raad van State bevat dit artikel, door alle bepalingen van de ontwerpverordening te bestraffen met sancties die anders zijn bepaald door de vier opgesomde bepalingen van het Wetboek van Strafrecht, een inconsistentie.

Deze bepaling staat, aldus geformuleerd:

- de parketten toe strafrechtelijk te vervolgen op basis van deze vier artikelen van het Wetboek van Strafrecht;
- aan gemeenten van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest om bepaalde van hun bepalingen in hun begrafenissen en lijkbezorgingsreglementering toe te voegen die overeenkomen met politiestraffen (overtredingen) waarop het parket zich in strafzaken kan beroepen;
- aan dezelfde gemeenten om administratieve boetes toe te voegen aan de bepalingen van hun reglementen.

Artikel 38

Enkel de artikelen 15bis, § 2, tweede lid, en 23bis van de wet van 20 juli 1971 op de begraafplaatsen en de lijkbezorging worden niet opgeheven aangezien deze een federale bevoegdheid betreffen.

Artikel 39

Hiervoor wordt verwezen naar artikel 3, zesde lid.